

ek

csak futólag szurta... azonban az összes... értenek, hogy Ma... eseményeknek veti... aché tegnap és ma

tanul tanácskozot... a tanácskozások... ogtak: milyen állás... a tanaristák a kor... avál szemben és mi... h—Vajda ellentéték

án nép... "socialista"

szepetember 27... des, aki a romániai... árt elnökének titu... nappal ezelőtt elő... laui rádióban, ahol... kézőket mondotta:... ponton volt, hogy... sták, akik egészen... multak fel. Szeren... talomra került és... got ettől a katasz... nemzeti szociális... ni a kapcsolatokat... a német nép mögé

sorsjáték... sa

szepetember 27... ai huzásán a kö... t huzták ki: 100... t: 231, 25 ezer lejt:... 5, 7860, 13352, 48261.

sz Jenő a kolozs... gban széles körök... viselő, súlyos bal... szasz betegségben... t. Özvegve és két... e. Temetése 28-án... akor a neolog iz... halottascsarnokából

nd előnyét az or... leszögezte. Mj... nek használ, ha a... kezik, ahol vege... gomorba jósoknak... hát tartanak. A... ókai u. 2.) oleső... ej, havi abonoma

visszatért Ameri... ni készül. Berlij... Zepelin vissza... delamerikai utjá... A léghajó szep... delamerikai utra

utlejírása: Vjdam... zótt. 32 mélynyo... képpel, köve ara... Uj Kelet könyv... ortoköltség előze... gy utánvétellel.

irodalmi... ja 20 lej

20 Lej
20 Lej
20 Lej
20 Lej
20 Lej
20 Lej
20 Lej
20 Lej

és Lapkiadó Rt.
Strada Baroz
0. Telefon: 9-77.

Taxa postală
plătite in num.
No. 224.713-929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 18.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 420, fél-
évre 800, egészévre 1200 Lej. Kül-
földre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 10 dollár. Hir-
detések díjszabás szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bányási
esetleges egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnymását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bérmentetlen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő Jámber
Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Str. Matei Millo 16.

Ara 5 lej

Szombat, 1933 szept. 30.

5694. ÉV XVI. ÉVF.
TISRI 10. 222 SZÁM.

A törvények térfája

A törvények — komoly intézmények. Mindenütt. Nálunk is. A törvény kifigurázása erkölcselenség számba megy. A polgár ne figurázza az állam törvényeit.

Az állam törvényei azonban kifigurázzhatják a polgárt. Nem mindenütt. Nálunk. Törvény van arról, hogy a vállalatok a számlákat másolattal kell hogy készítsék. Az ugynevezett kopir-rendszer.

A forgalmi és a kereseti adó törvényei intézkednek erről. Most megjelent egy új törvény. A bélyeg-törvény. Ez meg előírja, hogy a számláknál control-rendszerű számlakönyvet kell használni. Vagyis nem másolattal kell készíteni, hanem egymás mellett két példányban a számlákat.

Mit tegyen most a kereskedő? Ha kopir-rendszert használ, megbüntetik a forgalmi adótörvény alapján. Ha control-rendszert használ, megbüntetik a forgalmi adótörvény alapján. Talajlás kérdés. Megfejtése az állami sőt-hívatalban. Helyes megfigyelők között új törvényeket sorsolnak ki.

Művészi szabadság

Könnyen ment a dolog, amikor arról volt szó, hogy eltávolítsák a nemárjakat a hivatalokból. Kissé nehezebben ment, amikor arról volt szó, hogy kihelyezzék őket a tudomány posztjaiból. Még nehezebben ment, amikor arról volt szó, hogy semmizék ki őket a művészetből.

Németországban — Alfred Kerr Amszterdamban egy gyűlésen alapos adatokat mutatott ki — az utóbbi évtizedekben a művészet, ideértve a képzőművészeteket, a színészetet és dramaturgiát, jó részét zsidóktól származik. Ezen a téren fajkülönbséget tenni kockázatos dolog volt.

De ők megkockáztatták. És mi jött ki belőle? Meg kell nézni a berlini lapok színházi hírdetéseit és pontosan látni lehet, mi jött ki belőle: fele annyi színház nem működik, mint közvetlenül a náci uralomra jutása előtt. Ez nemcsak azt jelenti, hogy fele annyi művész ágál, hanem azt is, hogy fele annyi jövedelme van az államnak színházadóból. De még a felénél is kevesebb, mert a működő színházak is sokkal rosszabbban mennek, mint valaha.

Ezért tehát Hinkel ur, a porosz kulturálisbizottság elnöke, megengedi a zsidó „Kulturbund” működését, saját színházukat tarthatják fenn és ezen felül a zsidó fajtának megadják a szabadon alkotó művész minden szabadságát.

A zsidó szerzők műveit már elő lehet adni német színházakon, egyelőre még csak magán-színházakban. Az államiakban tilos. Egyelőre. Majd eljön az ideje annak, hogy amikor nemcsak a művészet körül adnak nagyobb szabadságot, hanem a tudományok berkeiben is. A zsidó vissza fogja nyerni régi jogait. Nem azért, mintha a náci megváltoznának, hanem azért, mert az Ehrlichek országában nem lehet egyszerűen k kapcsolni a zsidókat a tudományból.

Es eljön az ideje, amikor visszahelyezik őket mindenüvé. Jogaikba fognak lépni, bizonyára nem is olyan hosszú idő múlva. Nem mert a náci megváltoznak, hanem azért, mert elpusztulnak.

A különös csend

Genfben a Népszövetség első ülésén nem akadt szó, tehát az első ülést el kellett halasztani. A dolog úgy történt, hogy minden kongresszus ügyrendje szerint, aki az ülésen beszélni akar, az előzőleg ezt bejelenti az elnökségnek, amennyiben egy darabka papirotra roppant ünnepélyes formában felírja, hogy

Dolfuss kancellár tárgyalta Titulescuval és Benessel

Bécs, szeptember 29. Benes és Titulescu vonata az ausztriai Wörgl állomáson találkozott azzal a vonattal, amelyhez Dolfuss kancellár szalonkocsija csatolva volt. A kancellár kiszállt kocsijából, felkereste a külügyminisztereket és husz perccel át tárgyalta velök. A két vonat csak a tárgyalás befejezése után folytatta útját Bécs, illetőleg Genf felé.

Japán lázasan fegyverkezik

London, szeptember 29. Tókióból jelentik: A hadügyminiszter ma előterjesztette a japán törvényhozásban a katonai költségvetés 620 millió jennel történő felemeléséről szóló törvényjavaslatot. A hadügyminiszter ezalkalommal exponét mondott, amelynek során hangsúlyozta, hogy Japánnak fel kell készülnie a meglepetések ellen s erőtlen jessen kell fejlesztenie haderejét, mivel a szovjet a vöröshadsereget modernizálta és létszámát felemelte. A szovjetnek egymillió 300 ezer főnyi hadserege van, amely 75 gyalog és 13 lovas hadosztályra oszlik. Ezen felül van 1500 tankja és 2200 harcra repülőgépe. Az oroszok haderejük jelentős részét a mandzsuriai határvidék mentén vonultatták fel. Repülőgépeik akciósugara elér Tókiót és Oszakát. Japánnak meg kell erősítenie az ellenintézkedéseket, különben összeomlás következhetik be.

Az államférfiak visszatérnek Genfből...

A népszövetségi kommunikék szerint a leszerelési konferencia nagy lépésekkel haladt előre

Genf, szeptember 29. Paul Boncour és Neurath báró között hosszabb eszmecsere folyt a két hatalmat érintő kérdésekről és a leszerelés problémáiról. Genf, szeptember 29. Neurath báró hétfőn elutazik Berlinbe, ahol megbeszéli Hitlerrel a Genfben Paul Boncour ral lefolytatott eszmecsere anyagát. Genf, szeptember 29. Sir John angol külügyminiszter pénteken elutazik Genfből Londonba. A miniszter vasárnap nem fog résztvenni az R. 101 katasztrófájának franciaországi színhelyén emelt emlékmű felavatásán, miután ahogyan azt eredetileg tervezték volt.

Genf, szeptember 29. A Népszövetség folyósain olasz részről azt a tájékoztatást adták a sajtó képviselőinek, hogy sikerült bizonyosfokú előrehaladást tenni a leszerelés ügyében folyó tárgyalásokon. Még mindig nehézséget okoz az a körülmény, hogy az egyes delegációk felfogása lényegesen eltér egymástól a fegyverkezés nemzetközi ellenőrzése végrehajtásának módozatai tekintetében.

Kibocsájtják az osztrák belső kölcsönt

Bécs, szeptember 29. Október 2-án fogják kibocsátani az osztrák belső kölcsönt. A jegyzési idő három hét lesz. A kibocsátási árfolyam 98 százalék s a kamat 4 százalékos.

X. Y. erről és erről a témáról óhajt ilyen és ilyen bejelentést tenni. A be nem avatott közönség néha méltán csodálkozik, hogy milyen okos dolgokat válaszol „egy kapásból” némely politikus egy-egy felszólalásra. Hát erről szó sincsen. A politikus ha kapásból is válaszol — látszólag — akkor is készül. Ugyanis minden résztvevőnek jogában áll az elnökségnél utánanézni — a titkár hivatalban — hogy milyen felszólalások vannak bejegyezve. Eszerint készíti el tehát a politikus az ellenbeszédet vagy rögtönzést, melyet azután kapásból mond el. Nos Genfben egészen egyszerűen így történhetett: az öreg Simon elmegy a titkári hivatalba, nézzük csak meg, mit akar mondani az a Neurath-gyerek. Sejttem ugyan, hogy mi fáj neki, de szeretném, ha ő beszélné először róla, Simon

nem talál az irodában semmit, családjátan távozik. De a másik ajtón már lopakodik is be Neurath fiú és azt kutatja, hogy vajon fog-e mondani valamit Simon? Minthogy azt kell tapasztalnia, hogy Simon nem fog mondani semmit — hát, akkor ő sem mond semmit. Mndegyik várja, hogy a másik beszéljen előbb. Jobb felelni, mint választ várni. Különösen ha olyan pikáns témákról van szó, mint a négyhatalmi egyezmény a gyakorlatban... hogyan is állunk hát azzal az Amerika ellen irányuló „nem fizetünk” front egységével? ... mi lesz a döntőbírói döntvények gyakorlati érvényesítésével? ... leszerelés... fegyverkezés... stb. Hát ez van Genfben. Nem a döbbenet hallgattatta el egy napra az urakat — politikusokról van szó.

A megértés ünnepe

Irta: Dr. Rosenfeld Salamon

Az idej Jom Kippur már nem is megbánás, a magába térés, hanem a megértés ünnepe kell, hogy legyen. Tabularázát csinálni azzal a multtal, amely a bűnbe vitt s egy új életet kezdeni, amely a mult bűneit expiálni képes.

Ez nemcsak vallási, hanem életpraxises is és áll ez nemcsak az eggyessel, hanem az egész zsidó néppel szemben. Mert egy népek is lehetnek bűnei és a zsidó népek — sajnos — önmagával szemben vannak bűnei és el kell jönnie az időnek, amikor a nép tömege tudatára ébred bűneinek és — megtér, ami már magában foglalja a megbánás szent cselekedetét is.

Es a zsidó népeknek vannak bűnei, komoly és nagy bűnei, amelyeket különösen az utóbbi években önmagával szemben elkövetett; bűnök, amelyek egyetlen egy népek sem nehezdednek olyan súlylyal a vállaira, mint éppen a zsidókéira, mert alig van nép, amelynek egyes rétegei oly süketen, olyan vakon, sőt — mondhatnók — olyan érdeknélküliséggel viseltettek volna népünk ama sorsdöntő problémáival szemben, amelyeket a nép helyezett, multja és az ennek örökségét képező jelenje, tehát maga az élet vetett felszínre és amelyektől utódaink jövőbeni helyzete fog függni.

Órök idők legfőbb parancsa az volt, hogy minden zsidó a Geulath Israel érdekében dolgozzék. Nem elég azért imádkozni, tenni is kell, mert a tettben van az igazi ima. Hiába hirdetem a jótékonyág szent parancsát, ha nem gyakorlom, mert akkor annak hirdetése nem komoly és inkább kigunyolása az abban rejlő szent, nagy és lelket nemeseítő parancsnak, mint megerősítése. Aki a jótékonyágot csak hirdeti, de nem gyakorolja, csak alakoskodó színész, de nem zsidó. Hiába mondja el bármelyikünk naponta többször a felszabadításért könyörgő má, ha akkor, amikor alkalom, lehetőség van rá, ezt az alkalmat, lehetőséget meg nem ragadjuk. Aki a felszabadításért akkor, amikor lehetőség van rá, nem teszi meg azt a maximumot, amit megtenni módjában áll, hiába imádkozik, imája meghallgatásra nem fog találni, mert akkor már nem a népéért könyörgő zsidó áll az Isten színe elé, hanem az alakoskodó, a színész.

Es ez a felszabadítás akkor is felszabadítás, ha ez nem az egész népek szól, hanem csak egy részének, vagy akár egy csekély töredékének. Egy töredék megváltása az egész nép megváltása lehet.

Es most, amikor a bűnbánat napján, a megtérés ünnepén az Ur színe elé állunk, kérdjük meg önmagunktól és egymástól, hogy a háboru utáni években, amikor az élet a maga kegyetlen meztelenségében, vadságában és könyörtelenségében megfellebbezhetetlen parancsként szegezte mellünknek, hogy gondoskodjunk megmentésünkről s ami kor ugyaazon időben az isteni Gondviselés megnyitotta előttünk egyetlen felszabadulási helyünknél, Erec Israel nek kapuit, tehát amikor lehetőség és alkalom nyílt népünk szorongatott részének felszabadítására és megmentésére, térjünk önmagunkba és kérdjük meg önmagunktól és egymástól, hogy megtettük-e a felszabadítás iránt mind azt, amit megtenniünk kellett volna és elvégeztük-e azt a munkát, amelyet Erec Israel felszabadítása iránt, tehát a saját magunk felszabadítása érdekében a Sors a mai zsidó generáció vállalni tett? Megtettük-e mindazt, ami egyedül kula lehet annak a kapunak, a melyen keresztül Isten színe elé léphetünk felszabadításunkért, az ellenség bennünket megsemmisíteni akaró hadjárata elhárításáért könyörgő imánkban? A mult példái mutatják, hogy az Isten csak akkor szerette és csak akkor segítette a zsidókat, amikor nemcsak

imákkal, és könyörgéseikkel járultak eléje, hanem ügyükben tenni is akartak s mindig elfordultak a zsidó néptől vagy a nép ama rétegétől, amelyek a nép érdekében — még ha látszólag szent jelszavak alatt is — cselekedni vonakodtak.

A Midrás kérde, miért nem jelenhettek meg a zsidó nép akkori vezető elemeit képviselő vénei a Szináj hegyvénél, amikor az Isten a tiz parancsolatot kihirdette, miért csak Mózes és Áron? Talán Mózes és Áron nagyraavágásának lett volna ez a folyamánya? És a Midrás meg is adja rá a feleletet. Nem Mózes és nem Áron nagyraavágása volt ennek az oka, hiszen köztudomású volt ennek az oka, hiszen köztudomású volt, hogy ez a két testvér volt a világon a két legszerényebb ember. Es Mózes kérte is az Istent, engedje a nép véneit a nép képviselőit a hegy lábához, ne tiltsa el őket onnan, ne hozza ezt a szegényt Izrael véneire. Az Isten Izraellel köt szövetséget, tehát nem neki, Isten szolgájának, hanem a nép véneinek kell a nép képviselőit Isten színe előtt megjeleníteni. De Isten ezt a kérését Mózesnek elutasította, a véneknek a nép között kellett maradniok, mert akkor, amikor Mózes Farao előtt meg akart jelenni, hogy a zsidó népnek Egyiptomból való szabad kivonulását kérje, a vének a deputációban való részvételt megtagadták. Isten ezért azzal büntette a véneket, hogy nem engedte őket a maga színe elé, megfosztotta őket attól a díszől, amely abban az időben a nép véneit illette, t. i. hogy a nép képviselői lehessenek. Isten dacára annak, hogy a vének az Egyiptomból való kivonulásban részt vettek, tehát utólag Mózes célkitűzéseit elfogadták, mégis olyan megvetéssel fordult el tőlük, hogy még Mózesnek egyébként nagyon ritkán megtagadott könyörgése sem használt.

Az Egyiptomból kivonult generációnak azért kellett a pusztában vesznie, és nem tehetette lábát Erec Israel földjére, mert az egyébként vallásos Korach és a merálimok Israel felszabadtásának eszméje ellen nyilatkoztak, visszahőkentek a mutatkozó nehézségek előtt, és mert az idősebb generáció a lázadók oldalára mellé állt.

Történelmünk bizonyítja, hogy nem dolgozni saját népünknek a felszabadtásért, amikor csak alkalom kínálkozik nem dolgozni azért, hogy a nép vagy a nép egy részének a sorsa enyhíthessék és az e célra kínálkozó alkalmat a lehetőség legvégső határáig felhasználni nem akarni, a saját közületünkkel szemben elkövetett soha meg nem bocsájthaató bűn, amelyet nem a bűnbánat tudata, hanem a megtérést bizonyító pozitív munka, az elkövetett mulasztást helyrehozni akaró készség expialhat csak.

A zsidó népnek végre bűnbánóan önmagához kell megtérnie és féltetve minden pártarcot, meg kell alkotnia azt az egységet, amely egyedül képes a mai fenyegető gezerát elhárítani tudó akarat kifejtésére. S ha ez az egység meglesz, nincs hatalom a világon, amely népünk egységes akarata érvényesítésének útjába állhasson.

Itt az utolsó óra, amikor népünk egy ségét meg kell teremtenünk, hogy a mai sorsdöntő időkben azt az erőt kifejthessük, amelyet a minden oldalról minket fenyegető veszedelem elhárítására tőlünk megkíván. S aki a jelen időkben a nép egységének megteremtését

Advertisement for BUTORT and BERKOVICS, featuring a woman's face and text about a shoe store.

nem szolgálja, hiába üti a mellét az „Alehét”-nél s hiába mondja az „Uvnu Malkénu”-t, hiába kéri az Egek urát hogy hártsa el fejünkrol a gyülekező veszedelmet, ellenségek hadát semmissítse meg ellenségeink határozatát és erejét, annak az imája meghallgatásra nem fog találni, mert alakoskodó és színész az, aki az eszméért, amelyért imádkozni, nem eszelelszik s annak mint egykor Israel véneinek az Isten színe elé nem szabad állania.

Bűnös a zsidó nép, de nemcsak a mellét kell vernie, hanem cselekednie s akkor es akis akkor nyílik meg a lehetősége és a joga arra, hogy bűnbó-

csánatért imádkozhassék és csak akkor fog bűneire bocsánatot nyerni.

Legyen a mai Jom Kippur a megtérés határköve, bocsássuk meg mi is egymásnak a pártarcokban, a világi nézeti harcokban egymásra mért ütéseket, bocsássuk meg mindenkinek a másiknak népünkkel szemben elkövetett mulasztásából, eddigi magatartásából származó bűneit, nyujtsunk békejobbot egymásnak, fogjunk össze egy emberként mint testvérek a mai legfőbb célunk, Erec Israel felépítésének keresztül vitelére s ha ezt elérjük, meghallgatásra fog találni imánk: „Vinszlach löchel adalh böné Israel...”

Villamosítani akarják egész Északromániát

A tervek szerint Kolozsvár, Nagyvárad, Szatmár, Nagy-károly, Nagybánya és Máramarossziget az egeresi villamoscentrálétól kapná az áramot

Oradea-Nagyvárad, szeptember 29. Tegnapi délelőtt megérkezett Nagyváradra dr. Deleu Viktor kolozsvári polgármester, aki Egry Gelu távollétében dr. Soós István alpolgármesterrel folytatott hosszabb megbeszéléseket. A kolozsvári polgármesterrel folytatott tárgyalásokról dr. Soós István alpolgármester kijelentette, hogy a megbeszélések egy igen nagy horderejű akcióról folytak.

A tárgyaláson szóba került tervek szerint az Egeresen felállított villamos centrálé ellátja árammal: Kolozsvárt, Nagyváradot, Nagykarolyt, Nagybányát, Szatmárt és Máramarosszigetet. A tárgyalásokon résztvett a kolozsvári villamos igazgatója és Bazili Mihály a nagyváradai villamosmű igazgatója is. Az erre vonatkozó megbeszélések csak elviek voltak, azonban a jövő hét folyamán Kolozsváron konferenciát

hívnak egybe, a hol a villamosítás módjait részletekben is megtárgyalják. Erről a tervről már folytak tárgyalások több ízben is, de ilyen komoly stádiumban még egyszer sem volt az ügy. Mondanunk sem kell, ha ezt a tervet keresztül tudják vinni, úgy ezzel olyan nagyszabású akciót bonyolítottak le, amely egész Északrománia ipari életét valóságos újjá fogja teremteni.

Advertisement for NARCISSE BLEU perfume, featuring a perfume bottle and the brand name.

Egy francia újságíró görbe tükre Európáról

Az alábbi szellemes szatírárt, amely görbe tükrön keresztül mutatja be a mai Európát, Wladimir d'Ormesson, az ismert francia konzervatív újságíró írta a Temps egyik legutóbbi számában. W. d'Ormesson különben öccse a bukaresti francia követnek. Az érdekes cikket itt adjuk:

Ó Excellenciája, a Patagon királyság Külügyminiszterének, Kegyelmes Uram! Európa ebben a pillanatban két táborra oszlik. Egyik oldalán vannak azok az országok, ahol diktatura uralkodik, a másikon azok, akik érintetlenül megőrizték szabadságukat. Természetesen egyik táborból a másikig a vélemények egész skálája sorakozik. Egyesek — az

autoritások — azt állítják, hogy a szabadság idejét multa s hogy már csak száraz gyümölcsök találhatók hajdan zöldelő fáján. A liberálisok szerint a szabadság elnyomása viszont egyenlő a barbáriszmushoz való visszatéréssel. De korántsem kell azt gondolni, hogy ezek a heves ellentétek megakadályozzák a különböző táborok között fennálló baráti kötelezeteket. Oh, az európai politika nagyon is szubtilis! Angliának például, mely a világon a legliberálisabb állam maradt, nincs jobb barátja, mint Olaszország, ahol a szabadság fogalma mindennap nevelésesebbé válik és ugyanakkor, amikor Mussolini a parlamentarizmus és a demokrácia ellen harcol, az angolok éppúgy nem figyelnek oda, mint ahogy az olaszok egy szemrebbenés nélkül néznek el afölött, hogy az angolok kikelnek a diktatorikus kor-

Large advertisement for 'NATIONALA' ALTALANOS BIZTOSITÓ TÁRSASÁG Bucuresti, featuring the word 'ELLEN' in large letters and details about insurance services.

Advertisement for 'Besuchen Palestine Rapid Informator' with contact information: Cluj, Str. Regina Maria 6.

mányforma ellen. Ugyanigy Szovjet-Oroszország ezer apró kedvességgel udvarol a francia köztársaságunk, mely viszont — általában — Európa „legpolgárabb” országának van elismerve és az igen tisztelt Herriot ur — aki feltalálta a szabadságot, ha a francia királyok ezer évvel ezelőtt nem találták volna fel — szelvényében hosszabban meséli, hogy a bolsevik rendszer egy földi paradicsom. Az európaiak folyton vitatkoznak. Korlátolt kell legyen azonban az, aki azt hiszi, hogy szempontjaik merevek és véglegesek. Napról-napra változnak a véleményük annyira, hogy mindig minden lehetséges náluk és hogy az európai politika állandóan ingog. És mégis azt is lehetne állítani, hogy sohasem mozog és hogy évszázadokon keresztül mindig ugyanaz marad. Hogy cárnak vagy népbiztosnak van-e öltözve az orosz, mindig orosz marad. Nevezétek Nagy Frigyesnek vagy Hitlernek, a porosz mindig porosz marad. Cavour-e vagy Mussolini, Olaszország mindig Olaszország marad. Igaz ugyan, hogy megpróbálták már mindezt összeolvasztani és Genfben már szöttek Európa számára egy varázsköpenyt. De alig hogy ráadták, olyan frenetikus mozgásba kezdett, hogy a varázsköpeny szétrepedt.

Akkor rájöttek, hogy Európát nem báronyba vagy vászonba, hanem valamilyen elasztikus köntösbe kell öltöztetni. Most ezen török a fejüket, Valószínű, hogy azon a napon, amikor az európaiak összegyűlnek, hogy meghatározzák a hadsereg létszámát, mindegyik le fogja redukálni a sajátját és amikor viszont elhatározzák a pénz fluktuációját, biztosan még aznap este stabilizálódnak. Ha ezek az urak annak az energiának az ézredrészt, amellyel vitatkoznak, arra használnák fel, hogy megértsék egymást, a dolgok maguktól mennének. De vajjon nem volna ez túl jó? És nem lennének-e majd ennek az áldozatai, a mi boldog és békés Patagóniánkban?

Befejezésésképpen még csak azt a válszt akarom elmondani, melyet a legkiválóbb államférfitől kaptam, akivel vándorlásaim közben találkoztam. Amikor elmondtam neki, hogy mennyire megrendítenek az európai viszonyok és bevallottam, hogy képtelen vagyok megérteni azt, hogy ezek a népek, amelyek ilyen csodásan vannak Istentől megáldva, mindenféle adománnyal és intelligens emberekből állnak hogy tudnak élni állandó hallucinációban és egymást szétépitik, ahelyett, hogy kéz a kézben együtt dolgoznának, így szólt:

— Ez azért van, mert Ön egy barbár, uram és fogalma sincs arról, hogy mi a civilizáció...

Az az érzésem, Kegyelmes Uram, hogy ezen szavak mögött mély bölcsesség rejlőlik.

Maradok alázatos szolgálja (stb.)

— A Graf Zeppelin délamerikai útja. Berlinből jelentik: A Graf Zeppelin szombaton indul utolsó idei délamerikai útjára. A léghajó visszatérőben tiszteletkövet fog leírni a csikagói világkiállítás felett.

— Leendő anyáknak kellő figyelmet kell fordítani arra, hogy bélműködésük rendben legyen, ez pedig a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által érhető el.

— Szeptember 30-ig a német újságírók nak el kell hagyniok a Szovjet területet. Párizsból jelentik: Moszkvai jelentés szerint a németországi lapok tudósítóinak kiutasítása ügyében intervencióra két napi haladékot adtak. A német újságíróknak szeptember 30-án kell elhagyniok a szovjetterületet.

A we get... Milyen a r...

Berlin, szeptember 30. Rundschaub, a német köztársaság szervezője, a német nép közötti szál síkra... gáért, legutóbbi ság jogi státus... lalkozik. A Ru... Siewert főkapit... nevében a vend... beszédét, amely... többek között a... „A vendek a... osztották öröme... német hazával... aránt hűségese... gári kötelessége... jogokat is kapta... metek. Az állam... de különösen k... és bántatlanul e... vényes keretek... utóbbi időkig sz... hálások voltak e... háboruban vállye... a többi németekk... zős hazáért. E... akarjuk szöveg... jövőben is, azono... ni a vendek, po... ren az összes t... rokkal. Különöse... szabadságuk arr... galkat, erkölcsi... kásaikat megtar... tudja, hogy csak... népiséghez ragas... séges és erős tag... nek”.

Mint a beszédb... rek bamulatosan... népi kisebbség... kulturális szabads... get, sőt jogosults... zsidókról van szó... schau éppen ezért... zéseket fűzi dr. S... „A németország... egyebet, mint am... valami magától ér... a kormányt. Hogy... jognak vagy egyé... lényegtelen. A fo... elismerése, hogy... összeegyeztethető... lóséggel. A gondo... országi zsidók igé... ritkán lett szebbe... Siewers beszédében

A népszövetség... szaka talán megv... tenni a németorszá... szint egyes ország... tán, részint pedig... a Népszövetségnek... van szó. A német... lemmelel fogják kijé... e kérdés fölött el... áll érdeklükben, ho... hogy meg legyen a... mányunk nehézsége... nek kulturális és e... lási lehetősége s... pot, hogy a zsidó k... nyabrendű emberk... Ebben a kérdésben... létrejönnie az új... zsidói között.

Berlin, szeptembe... zsidók központi... közvetítői, kivándo... jótékonyaság és szod... folyóiratot ad ki... számában dr. Hans... kimutatást közöl a... dasági és szociálp... sáról és ennek a z... hatásairól. A kim... védő törvényhozás k... bad pályákon és a... működő zsidók ellen

A két Gid

A wendek jogegyenlőséget kapnak Hitlertől — a zsidóknak még csak kisebbségi jog sem jár?

Milyen mértékben sújtotta gazdaságilag a zsidókat a náci kormány antiszemita törvényhozása

Berlin, szeptember 29. A Jüdische Rundschau, a németországi zionisták orgánuma, amely a mai mostoha körülmények között is imponáló bátorsággal száll síkra a németországi zsidóság jogaiért, legutóbbi számában a zsidó lakosság jogi státusának szabályozásával foglalkozik. A Rundschau ecélből idézi dr. Siewert főkapitányt és a szász kormány nevében a vendi kisebbséghez intézett beszédét, amelyben a hitlerista vezető többek között a következőket mondotta: „A wendek a legrégibb idők óta megszüntették örömeiket és szenvedéseiket a német hazával. Jó és rossz időkben egyaránt hűségesen teljesítették állampolgári kötelességeiket és ezért ugyanazon jogokat is kapták meg, mint a többi németek. Az állami életnek minden terén, de különösen kulturális téren szabadon és bántatlanul élhettek ki magukat a törvényes keretek között és egészen a legutóbbi időkig szóban és tetteben egyaránt hálásak voltak ezért hazájuknak. A nagy háborúban vállalták és vítéül harcoltak a többi németekkel, együtt éreztek a közös hazáért. Eppen ezért világosan le akarjuk szögezni, hogy mint eddig, a jövőben is, azonos jogokat fognak élvezni a wendek, politikai és kulturális téren az összes többi német állampolgárral. Különösképpen meg lesz adva a szabadságuk arra, hogy népi sajátosságait, erkölcsüket, viseletüket és szokásaikat megtartsák. Mert a kormány tudja, hogy csak egy multját tisztelő és népiségéhez ragaszkodó nép lehet egészséges és erős tagja az állami közösségnek.”

Mint a beszédből kitűnik, a náci-vezérek bámulságot keltő tudják ismerni a népi kisebbség jogegyenlőségének és kulturális szabadságának a szükségességét, sőt jogosultságát is, melyet nem zsidókról van szó. A Jüdische Rundschau éppen ezért a következő megjegyzéseket fűzi dr. Siewers beszédéhez: „A németországi zsidók sem kérnek egyebet, mint amit a wendeknek, mint valami magától értetődő dolgot megígért a kormány. Hogy aztán ezt kisebbségi jognak vagy egyéneknek nevezik, egészen lényegtelen. A fontos annak az elvnek elismerése, hogy a népi különváltság összeegyeztethető az állampolgári egyenlőséggel. A gondolat, amelyre a németországi zsidók igényeiket támasztják, ritkán lett szebben kifejezve, mint dr. Siewers beszédében.”

A népszövetségi tanács genfi ülészaka talán megvitatta tárgyává fogja tenni a németországi zsidókérdést, részint egyes országok intervenciója folytán, részint pedig, mert itt csakugyan a Népszövetségnek egy elvi feladatáról van szó. A németországi zsidók figyelemmel fogják kísérni azt, ami Genfben a kérdés fölött el fog hangzani, de nem áll érdekükben, hogy ott a német kormány nehézségei legyenek. Fontos az, hogy meg legyen adva a zsidó közösségnek kulturális és egyéb jogainak gyakorlati lehetősége s megszűnjék az az állapot, hogy a zsidó közösség tagjai alacsonyabbrendű emberként vannak kezelve. Ebben a kérdésben megegyezésnek kell létrejönnie az új Németország és az ő zsidói között.

Berlin, szeptember 29. A németországi zsidók központi jótékonyági, munkaközvetítői, kivándorlási hivatála „Zsidó jótékonyági és szociálpolitika” címmel folyóiratot ad ki, amelynek legutóbbi számában dr. Hans Reissner kimerítő kimutatást közöl a Hitler-kormány gazdasági és szociálpolitikai törvényhozásáról és ennek a zsidóakra való visszahatásairól. A kimutatás szerint a fajvédő törvényhozás közvetlenül csak a szabad pályákon és a hivatalnoki karban működő zsidók ellen van irányva. A

zsidó kereskedők és kisiparosok tevékenységét ezzel szemben nem törvényhozási, hanem mástermészeti intézkedések akadályozzák. Mindenekelőtt is ki vannak kapcsolva a zsidók a Hitler-féle gazdasági ujjáépítési programból. A zsidóknak a gazdasági életből való kiküszöbölése tovább folyik.

Németországban körülbelül 100 ezer zsidó alkalmazott él, akik közül eddig 35-40 ezren szakszervezetekben voltak megszervezve. Ezeknek, valamint a körülbelül 20 ezer főre rugó munkásságuknak a helyzetét az nehezíti meg különösképpen, hogy az ugynevezett német munkásfront tagjai közé zsidókat nem vesznek fel, munkahelyekre nem közvetítik őket és a multban befizetett hozzájárulásaik alapján nekik járó segélyeket is csak a legritkább esetben vehetik igénybe. A munkásbíróságok előtt sem próbálkozhatnak a zsidó dolgozók jogi kívánásaik érvényesítésével. Ezenkívül számolni kell az egész zsidó lakosságnak azokkal a „törvény melletti” intézkedésekkel, amelyek a nemzeti szocialista párt utján hajtják végre s amelyek az egyéni, üzleti és gazdasági tevékenységben akadályozzák meg a zsidókat.

A folyóirat egy másik számában S. Adler Rudel, a berlini zsidó hitközség munkaközvetítő irodájának vezetője foglalkozik a zsidó lakosság gazdasági átértékelésének kérdésével. Már júniusban terv lett kidolgozva, amely 6000 most érettségizett fiú és 5000 már különböző intellektuális pályákon működő fiatal emberek foglalkozásbeli átértékelését igyekszik megvalósítani. Áprilistól augusztusig 1731 férfi és 1025 nő vette igénybe a hivatalt, amely ezekkel a kérdésekkel foglalkozik. Legnagyobb részük 20-30 éves koru. Hetven százalékuk kereskedői, mintegy huszonegy százalékuk akadémiail pályákon működő szülőktől származik. A nők közül legnagyobb helyet a könyvelőnők foglalják el, majd az elárulítónők és harmadsorban akadémikusok, valamint háztartásban foglalkozók. A férfiak ötven százaléka új foglalkozásként a mezőgazdaságot és a kertészetet választotta, míg a nők legnagyobb része varrással és hasonló más munkákkal foglalkozik.

Berlin, szeptember 29. A különböző berlini zsidó szervezetek vezetői az egész

Igenis, ott egy híd áll de az arra haladó nem használja.

Ezt az illetőt legjobb esetben kőroncnak fogja Ön is nevezni. Mindezek dacára a rádióhallgatók között is van sok ezer, a fentihez hasonló különc. Sok ezer hallgató aki megfosztja önmagát egy kifogástalan vételtől, mert elhasznált lámpák vannak készülékében. Kerüli a legegyszerűbb utat, amely kifogástalan vételhez vezet. Készülékét csak új „MINIWATT”-lámpákkal kell fel szerelni és kész a híd, amely kifogástalan vételhez vezet. A használt lámpák rontják a vételt csökkentik a határait és rontják a hang erősségét. A lámpák azonban csak lassan faradnak ki és a romlás észrevétlenül, csak fokozatosan hatad előre addig — amíg végre új „MINIWATT”-lámpák vasarlasára határozza el magát. Ekkor a különbséget Ön is hallani fogja és ez a különbség fogja Önt is meggyőzni.

PHILIPS 'MINIWATT'

Kerületi képviselet Kolozs, Bihar, Torda- és Szamosmegyék részére: **Porzolt Oszkár A. G. cég Cluj, Str. Londrei 5.**

németországi zsidók számára egységes birodalmi képviseletet teremtettek meg. Ennek vezetősége az újévi ünnepek alkalmából manifesztrummal fordult a németországi zsidókhoz, felhívta őket a fegyelemre, az egységességre és a kitartásra.

den éjszaka vitték vissza Nagyenyedre összeláncolva egy másik életfogytiglanra ítélet banditával, Cretu Dumitruval.

A foglyokat külön foglaltszállító vagonban vitték Nagyenyedre. A vagonban összesen 16 rab ült, akikre hét fegyházor vigyázott. Amidőn a vonat megérkezett a nagyenyedi állomásra, a foglyok leszálltak és eközben az egymáshoz láncolt Brandabura és Cretu nyomtalanul eltűntek.

Mint hogy a láncokat sehohsem találták meg, igen valószínű, hogy úgy, ahogy voltak, összeláncolva szöktek meg.

Nagyenyeden érthetően nagy az izgalom a két veszélyes fogoly szökése miatt. A rendőrség körtáviratban fordult az ország valamennyi rendőrségéhez, egyben hozzáfogott a nagyenyedi szölkök felkutatásához, mert valószínűnek tartják, hogy a két bandita ott rejtőzködik.

Lakása barátságosabb lesz, ha

GRATZ

festi!

Címfestő, szobafestő, mázólo és butor-fényező! Cluj, Str. Saguna 16., Str. Fih-pescu 15., Str. Memorandului 29. Telefon 7-49.

Két életfogytiglan elítélt fegyenc vakmerő szökése Nagyenyeden

Lábaiknál voltak összeláncolva, hét ór vigyázott rájuk, mégis megugrottak

Aiad-Nagyenyed, szeptember 29. A nagyenyedi állomáson hét fegyházor kezei közül megszökött Vladimir Brandabura életfogytiglani kényszermunkára ítélt gyilkos, Cretu Dumitru fogolytársával együtt, akivel össze voltak láncolva.

Brandabura hét évvel ezelőtt szervezett bandájával meggyilkolt és kirabolt egy öreg házaspárt Bukarestben. A büntett elkövetése után a banda megvárosozott a meggyilkolt Rosch házaspár bodagájában, megitták egy üveg pálinkát is, aztán eltávoztak. A rendőrségnek csak egy hónapi munka után sikerült a rablógylókat Galacban felfedezni, ahol a bandita és az elfogatására kiküldött rendőrök között valóságos közelharc fejlődött ki. Brandabura három lövést kapott a lábába,

de így is elmenekült és csak később találták meg vérében fetrengve egy árokban.

A vizsgálat során Brandabura újból megszökött. Mikor újra rátaláltak, a vacaresti fegyházba szállították.

Brandaburát különböző betörések és tolvajlások miatt a belgrádi törvényszék három évi, a lapusani törvényszék három évi, a kisenevi hatévi, a tighinai öt évi, a dévai öt évi és egyéb törvényszékek apróbb büntetésekre ítélték. Végül is a bukaresti esküdtszék elé került, mely rablógylósság miatt életfogytiglani kényszermunkát mért reá. Az ítélet után a nagyenyedi fegyházba szállították.

Ezelőtt mintegy két héttel erős fedezettel Bukarestbe vitték, hogy egyik bűntársa ügyében kihallgassák. Ked-

A két Gidáli-fivér a „METROPOL” kávéház szenzációja. Feltétlenül hallgassa meg

SPORT

A Hungária 4:4-re játszott az osztrákok elleni magyar válogatottal

Cluj-Kolozsvár, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) Vasárnap Európa legnagyobb sporteseménye kétszázötvenöt éves történelméről a Bécsben eldöntésre kerülő osztrák-magyar válogatottak futballmérkőzése lesz. A mérkőzésre mindkét ország érthetően lázasan készülődik, mert egyrészt az osztrák futballnak presztizs-kérdése a győzelem, a magyar futball vezetői viszont mindent megtesznek, nehogy megismétlődjön az elmúlt évi nyolc gólos vereség.

A magyar válogatott komplett felállításban tegnap edző mérkőzést játszott a Hungáriával. A mérkőzés szenzációs eredményt hozott, mert a válogatottat csak biztatóan mozgó csatársora mentette meg a remekül játszó Hungária vereségétől. Az edző mérkőzésen nyert tapasztalatok alapján megállapítható — de ez az eredményből is kiderül —, hogy a válogatott védelme nem elég biztos. Elképzelhető, mi jelent egy gyenge védelem az osztrák csatársor ostromának...

Az eredmény természetesen nem jelent azt, mintha a magyar válogatott veresége biztosra vehető lenne, ám a magyar futball határozó formáját és az osztrákok előkelő helyezését figyelembe véve egy eldöntetlen eredmény igen hízogó lenne a magyarokra.

Ujpest is nyert egy mérkőzést a Slavia jubileumi futball-tornáján

Cluj-Kolozsvár, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) Csütörtökön zajlott le a prágai Slavia jubileumi tornájának második fordulóját. Ezúttal (és nem úgy, mint tegnap tévesen közöltük) a Sparta a Viennával játszott 5:2 (2:1) arányban, az Ujpest pedig szép játékkal 3:1 (2:1) arányban legyőzte a jubiláns Slaviát.

Vasárnap délután 4 órakor Crisana Universitatea Kolozsváron

Cluj-Kolozsvár, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) Megirtuk, hogy végre Kolozsváron is kezdődött a komoly futballszezon. Az első kolozsvári mérkőzés a nemzeti bajnokságot az Universitatea és Crisana között lesz. A mérkőzést, mely délután 4 órakor kezdődik, Kiss Kálmán szatmári bíró vezeti. Délután 2 órakor az alkerületi bajnokság során a CFR a Fellegvár ellen játszik. Bíró Mann Károly.

HAGGIBBOR-HIREK

A Haggibbor központi vezetősége október hó 2-án, hétfőn este 9 órakor tartja rendes havi ülését a klubban, melyre

Szülők szeptemberben

ne felejtsek: Gyermekük okosan, jól LEPAGE-nál vásárol. Betétkönyvet, sorsjegyet, tanrendet ingyen kap LEPAGE-nál.

A modern kézimunka

legértékesebb disze minden lakásnak!!!

A legújabb külföldi modellek szerint készített kézimunkák, képek meglepő olcsó áron kaphatók

FISCH BOSKE
Kézimunkaszalonjában
Cluj, Str. Barjitu (Majom u.)
16. szám.

kérnek a vezetőségi és választmányi tagok pontosan megjelenni.

Box-torna és kondíciótréning. A tavaly oly nagy népszerűségnek örvendő

Kedden kezdi meg közölni az Uj Kelet Ligeti Sándor regényét „A bűvös erszényt”

Az Uj Kelet keddi számában megkezdjük egy folytatós regény közlését, amely úgy megírásánál, mint tartalmánál fogva az utóbbi évek irodalmi termésének egyik legfigyelemreméltóbb és legérdekesebb alkotása. A regény íróját, dr. Ligeti Sándort, ismeri már az olvasó az Uj Kelet hasábjairól. Dr. Ligeti eddig főként szociológiai és közgazdasági tanulmányaival vonta magára a figyelmet. A „Társadalmi gazdasági dinamikája” és „Az erkölcs keletkezése és fejlődése” című tudományos könyvei az európai kritika osztatlan elismerésével találkoztak.

Ligeti Sándor ez alkalommal szépirodalmi munkával lép az olvasóközönség elé és írói tehetségének új oldaláról mutatkozik be. Regényének címe, amelyet az Uj Kelet folytatólagosan fog közölni: A bűvös erszény. Ebben a regényben a szerző egy csodálatos történet keretében mutat rá a mai társadalmi és gazdasági élet ferdeségeire és igazságtalanságaira és a mese szárnyain elviszi az olvasót napjaink nehéz problémáinak megoldásához is. Egy csodaszzerű esemény a történet kiindulópontja, de a végén kiderül, hogy a csoda csak szimbólum, mert az emberi józanság és belátás csodá nélkül is kiküszöbölheti a társadal-

box-torna és kondíciótréning tanfolyamot ezidén is megrendezik. A tornára és kondíciótréningre beiratkozni lehet kedd és szerda este fél 8-tól fél 10-ig, vasárnap délelőtt 11-től fél 1-ig. Havi tagdíj 25 lej.

Kedden lesz a Turisztikai szakosztály teacestélye. A Haggibbor turistagárdája második teacestélyét október 3-án, kedden este 9 órai kezdettel tartja a City kávéházban. A tagok, valamint a vendégek ezúton is meghívotnak.

November elején vívőversenyt rendez a Haggibbor. Az utóbbi időkben annyi értékes sikert aratott vívógárda a szezon közeledével serényen tréningezik. A szakosztály elhatározta, hogy november elején vívőversenyt rendez, melyre az előkészítő munkálatok serényen folynak.

mi és gazdasági rend mai bajait és igazságtalanságait. Ligeti regénye meglepő művészi eszközökkel érkezteti meg a pénz problémáját is. Amint látható, Ligeti Sándor mint szépirodalmi író sem önmagát és ebben a regényben is előtérbe lép a közgazdasági problémák gyökeréig hatoló tudós és gondolkodó.

„A bűvös erszény” nemcsak szórakozás, de üdülés is lesz minden olvasó számára. Egy jobb jövő üzenetét hozza ez a regény és megmutatja, milyen botorban, vakon és tehetetlenül állunk társadalmunk nagy betegségei előtt, pedig milyen könnyen és milyen egyszerűen lehetne megtalálni a gyógyítás módjait. Csak egy kis emberi jószág, igazságérzet és becsületesség kellene hozzá.

Uj életkedvet kap, ha szabad idejét jó könyvek olvasásával tölti el. Rendelje meg öt könyvből álló szépirodalmi sorozatunkat, melynek ára csak 88 lej, és magában foglalja: Karinty Frigyes: Gyilkosok. Schnitzler: Beata asszony meg a fia, Pierre Loti: Izlandi halászkok, Kaffka Margit: Csendes válságok és Darudet: Jack c. világhírű művét. Szállítja az Uj Kelet könyvostálya az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett.

KÖZGAZDASÁG

Adóellenőrző bizottságot állítanak fel Angliában

Felütötte a fejét az ár-uzsora

London, szeptember 29. Szó van arról, hogy a megelhetés rohamos drágulása miatt a szigetországban több helyütt ellenőrző bizottságokat állítanak fel, amelyek minden árdragítású panaszt le fogják tárgyalni. A bizottságoknak véleményező joguk

lesz az elsődrendű közszükségleti cikkek termeléséről, importjáról üntézkedő rend dekrétum miniszteri módosításainál. Lehetségesnek tartják, hogy a kormány újabb felállítja az 1925-ik évi élelmiszer-tanácsot is.

A kormány kiterjeszti az összes gabonaneműekre az intervenció vásárlásokat

Bucuresti-Bukarest, szeptember 29. Az Uj Kelet tud. A búzával kapcsolatos intervenció vásárlásokkal a földmívelésügyi minisztérium teljes mértékben megvan elégedve. A földmívelésügyi miniszter kijelentette, hogy legnagyobb öröme szolgál, hogy elérte, hogy a hadsereg ma már közvetlenül vásárol a termelőtől és kikapcsolja a közvetítő szerveket.

ményen felbuzdulva a földmívelésügyi minisztérium elhatározta, hogy az intervenció vásárlásokat a búza kivételével kiterjeszti csaknem az összes gabonane-műekre.

A zürichi tőzsde

Zürich, szeptember 29. Az értéktőzsdén a newyorki kifizetés 339.25, London 16.06.

Kötött-áru gépek, tük
HILBERGER, Bucuresti 4,
Str. Vaselor 44.

גמר התומה טובה

Boldog új évet kívánnak rokonaiknak, ismerőseiknek és üzletfeleiknek

Boldog újévet kíván rokonainak, barátainak és üzletfeleiknek Dózsa Márk „Phoenix” Életbiztosító Társaság vezértitkára, Arad.

Boldog újévet kíván rokonainak, barátainak és üzletfeleiknek Jozef Katz, Brasov.

Boldog újévet kíván rokonainak, barátainak és üzletfeleiknek Kálmán Bernát, Turda-Dicioianmartin.

Szaktársainknak, rokonainknak és jóbarátainknak ezúton fejezzük ki szerencse-kívánatainkat. Klein Mór és Roth Jenő békéskereskedők, Gherla.

Salamon Emanuel és Jakab Marmarosch, Cluj.

Halmos Mór és családja, Oradea.

Hermes Bank, Oradea.

Dr. Bárdos Imre, Oradea.

Szabó Béla nyelvtanár, Oradea.

Doppelt Miksa, Oradea.

Stern S. Endre, Oradea.

Fried Jenő, Oradea.

Barisszia, Oradea.

Deutsch posztóáruház, Oradea.

Friedmann Ármán, Oradea.

Blum Sigmund, Oradea.

Uj Kelet Fiók kiadóhivatala, Oradea.

Hánoár Házioni oradeai helyi csoport

Nussbaum Sámuel, Oradea.

Dr. Markovics Ignác, Oradea.

London Sándor, Oradea.

Siegelstein Adolf és családja, Násáud.

Marmor Móritz és neje, Toplita.

Godel és családja, Gherla.

Dr. Springer Arthur fogorvos, Brasov.

Roth Lázár, Brasov.

Feiler Lázár cég, Brasov.

Ing. Eiger, Brasov.

Halász Ignác, Brasov.

Ing. Knoll, Brasov.

Hirsch Árpád, Brasov.

Salamon Mátyás, Alba-Iulia.

Jakabfi Miklós, Alba-Iulia.

Kövári gyógyszerész, Alba-Iulia.

Fuchs Nándor, Alba-Iulia.

Grünberger Jenő, Alba-Iulia.

Goldberger Ignác, Alba-Iulia.

Treiter Izidor, Alba-Iulia.

Singer Ármán, Alba-Iulia.

Grünfeld Ernő, Alba-Iulia.

Intercontinental Hermann Izsó, A-Iulia.

Weiss Bernát, Alba-Iulia.

Lobstein Izidor, Alba-Iulia.

Használjunk Beck kávért

NÉME

A napokban egy úrral ismerkedtem tást folytattam ve dök helyzetéről és ideje, hogy objek alább is lehiggad meg valaki az es az eseményeket gy nem lehet. Német erjednek a dolgok zette kerülnek m gondolkodásban k „gleichschaltoltass” tömegeit, emberek ládi multra tekint vannak gyökereke Németországba, v kevés anyagiak fő a birodalom egyik nak áttelepedni a ma, vagy holnap egyet jelentene az reink százezrei k szerte a világon.

— A német zsi — informált nobi a lehető legkétsé van. Ma már esa dekról lehet szó, többieket, bírák egyébb állami tis törvény származá nesztették helyeik kapnak keresztén ha bizalmatlanok kálisok irányába attól, hogy a ka gére állítják őket azt jelenti, hogy colják és társad veszik őket. Ez a bajnak, a másik zsidó peres fél se

Mint va

ugy gyógyítja Togal-tabletta üldögdzsabáját, maít, Togal oldj segít és teljesen

hez, mert attól fogják kellőképp bíróságok.

— Holott ez a ismerősöm — se meg helyét. A az átalakulás e is megtartották leteikben egyél fel az antiszemit zétén ez azonban napra éreznők ütéseit és jórész már ki is vánd nációk különösen egyszer történt a veszteső lett er a zsidó ügyvédé ő volt oka az el

Az orvosok r érte. Tudjuk, h az is tudjuk, majdnem minde valamelyik bete

— Ebben a t is jobb a hely dök nem menne természetesen őket. Ez ugyan nyilvánosság el

A kereskedő

Akik nem bocsáthatnak meg...

Írta: Fisl Halpert

עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שיצא את חברו
Az embertársunk ellen elkövetett bűnt a Jomkippur nem bocsátja meg amíg a megbántottat ki nem engeszteljük.

Igy tanítja a Talmud és erre tanított engem az én jószágos boldogult nagyapám is 1916-ban, érev Jomkippurkor. Hozzá nagyapámhoz menekültünk volt akkor. Jomkippur előtti napon én és a sakter Majsija segítettünk Michelnek, a sámesznek a templomban szénát szórni, aminek ellenében megkaptuk tőle a templomba hozott hosszú gyertyáknak a burkolatját, amelyeket kitünően lehetett trombitáknak felhasználni és amelyekkel fel is vertük a zsidó ucca, nyomott hangulatu — csöndjét, amíg... amíg észre nem vettem, hogy Majsinak több van egy trombitával és lett erre sírás, verekedés, ujra sírás... és Majsij beütött fejével a szénára, én pedig... nagy győzelmi trombitások között, szintén haza mentem az est előtti ebédet megenni. Ebédután nagyapám — ki közben tudomást szerzett a Majsival történt verekedéséről — nem akart engem „megbenedesni”. Nem adta meg Majsijtól bocsánatot nem kérték. Hiába volt sírás, hiába könyörgtem hogy majd a templomban átjatszanak a fogok imádkozni Istenhez, hogy ő majd meg fog bocsátani... nem használt semmi. És miután Jomkippurkor nem lehet ellenni „benedesni” nélkül — szegyen szemre el kellett menjek Majsijtól bocsánatot kérni... és Majsij — megbocsátott. Akkor tanított meg nagyapám arra, hogy ember ellen elkövetett bűnért a megbántottól kell bocsánatot kérni.

Es akkor láttam a templomban, amint egyik bácsi a másikhoz megy, kezét nyújt neki és bocsánatot kér... mennyit kellett ezeknek egymás ellen véteni... És azóta értem Rivke néni, ki az örök ellenségétől, Sureh nénitől minden Jomkippur előtti napon bocsánatot kér, csak Jomkippur végén, este mikor haza megy a templomból bekopogtat hozzám: „Sureh, hah dich veiter in der ord...”
Milyen mélyen is emlékezetembe vésődött akkor nagyapám tanítása. Azóta mindig figyelem, vajjon mindenki bocsánatot kér e attól, akit megbántott?... És ünnep után, mikor nagyapától vissza térünk haza, a debreceni pályaudvaron egy sebesülteket szállító vonatot láttam, bekötött fejek, eltört karok, nyomorék lábak és magamban kérdeztem, vajjon ezektől nem kell-e bocsánatot kérni? És vajjon ezek megbocsátanak-e? Megbocsátanak-e? És hazaérve, sorban álltam én is, lyukas cipőmben, utalványt szorongatva megdermedt kezeimben, egy kis lisztért, egy kis petróleumért. A nagy szorongásban agyon nyomtuk az öreg reb Ber bácsit, kit haza vittünk és ágyba fektettük, ahonnan nem is kelt többé fel... és én kérdeztem: Vajjon ettől fognak-e kérni bocsánatot...?

Es később... Az orosz- és lengyelországi pogromok. A cafatokká tépett emberi testektől, a megkínzott apáktól, a megbésteletett lányoktól, az elevenen elégetett csecsemőktől bocsánatot kértek-e...?

Es Hajmáskér, Orgovány, Kecskemét. Élve áttemetettek... Kitolt szemek üresen tántorgó üregei... megbocsáthatnak-e...?
Es a többi... a többi...
Es ma... négy méteres gözkamrában dolgozik, összezsúfolva nyolc lány. A kamara tele gépekkel, a lányokról csurog a víz... Közbe ki kell rohanni a hideg levegőre, hogy a massa gyorsan megkeményedjen, eredmény — tüdőbaj, csusz, köszvény, rheuma és 4-6 lejes órabér... Ezekről nem kell-e bocsánatot kérni...?
Es a másik... Méterenkénti negyven banis munkabérért dolgozik. Naponta 64

—68 méter készül el és ha nincs levonás akkor keresett 25—27 lejt... Ha nincs levonás... Milyen találó is volt a kérdés: „a hét végén mennyit fizet ő a gyárosnak...”? És a gyáros ur templomba megy Jomkippurkor... Mellét veri... Vétkeztem Uram... Bocsáss meg... Meg lehet-e bocsátani...?
Es a többi... a többi...
Európa közepén, egy emberbörbe bujtatott vadállat, emberek százait veti a börtönökbe és a koncentrációs táborokba. Vallás és nemzetiségi különbség nélkül kerülnek Emberek tömegei Oberingbe... Dachauba... stb. Már a bajor paraszt

is csak azt imádkozza:
„Lieber Gott mach mit stumm
dass ich net nach Dachau kumm“
Vajjon ezektől kérnek-e majd bocsánatot...?
Es most, egy ember csoport egy újabb még rémesebb és szörnyűbb mézárást készít elő. Egy olyan tömeggyilkolást, a melyből — a jószágos mindent elpusztító gázak által — még csak árvák és özvegyek sem lesznek... És ezt — vagyonuk gyarapodásáért teszik. És ezek között akadnak zsidók is. Vajjon ezek közül az, amelyik a templomba fog menni, fog-e kérni bocsánatot...? És megbocsátanak-e neki...? Szabad-e megbocsátani...?

עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר...
Emberk ellen elkövetett bűnökre és ilyen bűnökre... nincs bocsánat...!

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROMÁN OPERA MŰSORA:

Hétfő: Varázsfuvola.
Szerda: Varázsfuvola.
Péntek: Carmen.
Szombat délután 3 óra (ifjúsági előadás): Trubador.
Vasárnap: Varázsfuvola.
Milanóban megnyílt az ötödik olasz rádiókiállítás. Szenczáója egy távolbalátó készülék.

ROYAL-MOZGÓ MŰSORA

Ma, szombaton 3, 5, 7 és 9 órakor:
Volt egyszer egy muzikus... A legszellemesebb zenés vígjáték világszláger. Szereplői: Szöke Szakáll, Veres Ernő, Ralph A. Roberts, Victor de Kowa, Maria Sörensen, A slágerke, köztük a világhírű „En war einmal ein Musikus”-t, a híres román rádióénekes, Jean Moscopol éneklő román nyelven.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor:
Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor:
Vöröshaju asszony. Különleges film, főszerepekben: Jean Harlow, Leila Hyams, Lewis Stone.

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor:
Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor:
Embervásár. Izgalmas film egy boxbajnok életéből, főszerepekben: Wallace Berry, Karen Morlay, Ricardo Cortez.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, szeptember 30.
Bukarest: 18.15. Zenekari hangv. 19.20. Dalmézek, 19.40. Előadás, 20. Román népdalok, 20.20. Jazz, 21. Előadás 21.15. Jazz, 21.15. Hírek.
Budapest: 6.45. Torna. Utána gramofon. 9.45. Hírek, 10. Felolvasás, Közben gramofon. 5.30. Katonazene, 8. Hangjáték. 10. Pontos idő, majd gramofonlemez. Köztük Beethoven V. szimfonája, 11.30. Cigányzene.
Bécs: 19.35. Szimfonhangv.
Berlin: 20.05. Könyvzene.
Varsó: 16.30. Gramafon. 22. Tánccze-

ne.
Milánó: 17.20. Gramfon. 22. Szpr. zene
Róma: 20.15. Reklámhang.
Svájci Aleman Adó: 21.20. Romantikus és klasszikus zenedarabok.
Svájci Romand Adó: 20. Orosz zene.
Belgrad: 20. Opera.

Vasárnap, október 1.

Bukarest, 17: Zenekari hangv. 19.20: Tánccemezek. 19.40: Rádiógyetem. 20: Operett. Szünetben hírek.
Budapest, 9.15: Hírek, 10: Istentisztelet, majd az Operaház zenekari hangv. Közben rádiókrónika. 2: Gramofon. 3: A földművelésügyi minisztérium előadása. 3.35: Pontos időjelzés, időjárás. 3.50: Helyszíni köv. a svéd-magyar atlétikai mérkőzésről. 6.30: Magyar nóták. 7.25: Gulácsy Irén elbeszélése. 8.15: Ponto időjelzés, időjárás. 8.30: Hangv. 10: Hírek, 10.15: Jazz énekszámokkal. 11.15: Cigányzene.

Bécs, 18.45: Szimf. hangv.
Varsó, 20: Könyvzene.
Milánó, 20.45: Szimf. hangv.
Róma, 20.45: Kálmán operett.
Pozsony, 18.25: Mandolin.
Svájci Aleman Adó, 20.05: Schubert dalok.

Hétfő, október 2.

Bukarest, 20.45: Dal- és áriaest.
Budapest, 6.45: Torna. Utána gramofon. 1.30: Szalonzenekar. 7.50: Előadás Nápolyról. 8.30: Színmű a Studióból, majd jazz.
Bécs, 22: Gramofon.
Berlin, 21: Bach témára változatok.
Lipcsé, 20: Citerazene.
Varsó, 20: Szimf. hangv.
Milánó, 21.45: Schubert trió.
Róma, 20.45: Bellini: Az alvajáró c. operája.
Pozsony, 21.20: Operarészl.

a legjobb védő fertőző betegségek ellen

Melyik lesz a világ legelső nagyhatalma? Miért esik vissza Anglia? Kinek jut Kína gazdasági kizsákmányolása? Mitől függ Szovjetország fejlődése? Mindezekre érdekesen és realisan felel Horrakin: Mire tanít a gazdasági földrajz? című most megjelent könyv. Ára 40 lej. kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Ganz Abrahámné

Kóser szakácskönyve

ismét kapható az UJ KELET könyvosztályánál

Ara 180 lei

Fűrészporkályhák

szabadalmazott kivitelben, önköltségnél olcsóbban eladók. MARKO V. Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 43—45. Telefon 453.

Itkan kell cserélni!

ezzen követelje a PALMA KAUCSUKSARKÓT

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Aláírókésőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Elemisták korrepetálását és német nyelvtanítást vállal fiatal urleány előnyös feltételek mellett. „Biztos eredmény” jelígre.

Egyetemi hallgató lakást, teljes ellátást fürdőszobahasználattal, mérsékelt áron kaphat özv. Jámbor Adolfné, Erzsébet ut 8.

Tűzfifa megrendelési irodánkat megnyitottuk Cal. Victoriei 7. alatt. I. búkhasábfá öle 750—800. Calcit. Telefon: 11-06.

A legízletesebb és legváltozatosabb vegetárius kóser a Schwartz Ignác vezetésével álló „Familia” kóser vegetárius étteremben kapható. Unió u. 10. hátul az udvarban. Egy menü (Gevés, főzelék, tészta) 25 lej. Abonoma ebédvacsora 900 lej, csak ebéd 600 lej.

Üzembelen levő mosóda családi okok miatt eladó, esetleg bérbeadó. Cim a kiadóban.

Keresek vidékre perfekt román, németül beszélő intelligens zsidó leányt gyermekek mellé, aki a háztartásban is segíthetne. Cim: Beer fűszerüzlet Cluj, Reg. Ferdinand 65.

Csipekebevarrás, függöny, ágyterítő, párnák montirozása, kelengyék készítése Wesselényi M. ucca 3. Weissmann R. —

Csillárt és modern csöbütort készít Grünwald Jacob femipari üzeme, Cluj, C. Decebal (v. Rudolf u.) 23.

Házvezetőnőt, főzni, varni tudót, keres kolozsvári uricsalád. Ajánlatok „1000” jelígre a kiadóhivatalba kéretnek.

Kiadó november 1-től Regina Maria 6. szám alatti nagy, engros üzletnek is megfelelő uccai helyiség, alatta nagy pincével, az üzlethelyiséggel kapcsolatos 2-3. irodának vagy lakásnak alkalmas helyiséggel. Továbbá udvari helyiségek műhelynek, irodának, vagy lakásnak. Ezenkívül a Str. Brătianu 21. sz. alatt uccai üzlethelyiségek. Cim Nationala Biztosító.

Talmudista egyetemi hallgató talmud és héber oktatását vállalja vagy középiskolai előkészítést olcsó díjazás mellett. Cima a kiadóba.

Eladó márványlapos tükrös mosdó, tölgyfaágy, villanylámpa, báránbőr szőnyeg. Caragiale (Tompa Mihály u.) 1., földszint, jobbra.

Kelengyék készítése, függöny és ágyterítő összeállítás, csipekebevarrás, párnák montirozása, előrajzolás a legújabb minták szerint legszebben és legolcsóbban Fisch Böske Kézimunkaszalonjában Str. Baritiu 16.

Fenséges üngesztelés napintve hív a kének megvidelmes megbtelére a rossbünbocsánato gasztos gondéletének megmegtisztítását.
Ha minden sárral, ha májll meg, emtedd mérlegre. Fehér, fehértiszta és fehénapján. Ha embereket lángját. Olyan napon, olyan ház döbnetés száll a eléjük, mi szánt gyertya miként a gyert? Miért r és miért irig napja a zsidó den evben és és gondolkodmóniában.
Gyermekek érev Jom Kipgésforgás a templom és kétszeresen a ünnepe és a ugyan kehillá zsidó családó Minden ünne játossága v Jom Kippur se volt a le és drága gy mozsarakba, őket homokk dan álljanak és egy nap Az tán a kor amit anyám ami minden és apám fel szint adtak a valami surló élet nehéz anyám közö rancszóra é néztek reánk ba. Elmúlt szvenvedély, házban. Ho Kippurt és szer van egy A Kol-Nid koló hangja, földjén, pap lás, síró em zött, könny meg emlékez

Csak egy ezt a szép és soha sem a gulyásunk zére s már nem jött ha komoran jöt ta, hogy ma lehetős arro morogta, ho va ment le hogy ő még nagy ünnepe rekek. És é zések gyötő saeszálarról lanul szalad jön-e már a A templom nolt, a böj lyedve imáogukba száll engesztelést vártam a k rettenetes ha eibolyon esik az árok zünk nekünk jobb a faluban? az egy Kipp

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

JOM KIPPUR...

Fenséges ünnepe a zsidóságnak az engesztelés napja. Jom kippur szózata intve hív a megbánásra, önmagunk lelkének megvizsgálására, őszinte és töredelmes megbánására a bűnök, jövátelére a rossznak, hogy engesztelést és bűnbocsánatot nyerjünk. Milyen magaslatos gondolat: egy nap a magunk életének megjavítására, a lélek és szív megtisztítására.

Ha mindenapos életed meg is hajít sárral, ha meg is fejedkeztél magadról, állj meg, ember. Földnek vándora és tedd mérlegre lelkedet.

Fehér, fehér. Fehér a lélek, amikor tisztá és fehér legyem a ruhád Kippur napján. Ha jdzem e angy napot, fehér embereket látok és gyertyák ünnepélyes lángját. Olyan másképen égnek ezen a napon, olyan sokat jelentenek. Halottas ház döbbenetét lobogják és mély megbánás száll a lelkekre. Nem élünk örökké, elégünk, mint a halottak emlékének szánt gyertyák és hamu lesz belőlünk, miként a gyertyákból. Hová sietünk, miért? Miért rosszat tenni, miért gyűlölni és miért irigykedni? Jom Kippur, fehér napja a zsidó életnek jó, hogy jön minden évben és jó, hogy meg lehet állni és gondolkodni, békésen és szent harmóniában.

Gyermekkorom emlékezetes napja erev Jom Kippur. Szokatlanul nagy sürgős-forgás a házban. Nálunk volt a templom és ezért nekünk minden ünnep kétszeresen az volt. Egyszer a magunk ünnepe és aztán meg a kehiláé, ha ugyan kehilának lehet nevezni azt a pár zsidó családot, amely a faluban lakott. Minden ünnepnek érdekes és külön sajátossága volt a gyermekek számára. Jom Kippur előtt a gyertyák előkészítése volt a legérdekesebb. Nagy, magas és drága gyertyákat állítottunk a rézmozsarakba, de előbb tele nyomkodtuk őket homokkal, hogy a gyertyák szilárdan álljanak, el ne dőljenek, egy éjjel és egy nap égnek, halottak emlékének. Aztán a korai vacsora, a fehér ruha, amit anyám magára ölt és a csipkesál, ami minden évben előkerül erre a napra és apám fehér kittelje, nagy ünnepi színt adtak a készülődésnek. És ha volt valami surlódás vagy egyenetlenség az élet nehéz küzdelmeiben, apám és anyám között, megszűnt mintegy parancsszóra és szelíd, békés szeretettel néztek reánk és mentek be a templomba. Elmúlt a harag és elmúlt minden szenvedély, béke és harmónia lett ur a házban. Hogy vártam sokszor a Jom Kippurt és sajnáltam, hogy csak egyszer van egy évben!

A Kol-Nidre különösen lélekbe markoló hangja, a zizegő széna a templom földjén, papucos, hajlongó, fehér ruhás, síró emberek a lobogó gyertyák között, könnyes harmóniában jelennek meg emlékezetemben.

Csak egy Jom Kippuron zavarták meg ezt a szép harmóniát. Olyan régen volt és soha sem fogom elfelejteni. Elvesztett a gulyásunknak a kislánya. Elment a mezőre s már késő délután volt és még nem jött haza. A nagybajuszú gulyás komoran jött jelenteni. Apám azt mondta, hogy majd előkerül és a gulyás meg lehetős arroganciával, szinte fenyegetve morogta, hogy majd meglátjuk. Feldulva ment le a lépcsőn és mondta lassan, hogy ő még hallott olyat, hogy zsidók nagy ünnepen elvesznek keresztény gyermekek. És én nagyon féltem. Rémes érzések gyötörték, valamit hallottam Tiszacsaszlárról és a Beilis-pórról. Nyugtalanul szaladgáltam a kapu elé, hogy jöne már a gyerek a mezőről.

A templomban béke és harmónia honolt, a bőtől emberek magukba mélyedve imádkoztak, hol csendesen magukba szállva, hol felsírva esengtek az engesztelést, a bűnbocsánatot. Remegve vártam a kislányt és gyermek-agyamban rettenetes képek rajzolódtak, mi lesz, ha elbolyong ez a gyerek vagy ha beleesik az árokba és nem jön haza. Mi köztünk nekünk ehhez, miért kell ezért nekünk jobban félni, mint bárki másnak a faluban? Sok miért meredt felém ezen az egy Kippur napján azalatt a pár óra

alatt, amíg a gulyásgyerek megjött dalosan a mezőről, estefelé, jó esomé bógáncsal, amit játéknak szedett és ami miatt elkésett.

Elrontotta az én jomkippuri harmóniámat. Anyám sokszor mondta: „nekünk tűrni kell, mert mi gólusban vagyunk”, de nem érttem; akkor, ezen a napon kezdtem megérteni, hogy mi az? Szenvedni: amiért nem is vagy hibás, lakolni: kitálalt és ráfogott bűnkért, vérezni: csak azért, mert zsidó vagy és mert hazátlan vagy. Beszaladtam a templomba fejdült lélekkel és szerettem volna hangosan mondani, hogy nem jól van így, nem akarom így, ez nem igazság. A gyertyák csak lobogtak úgy, mint azelőtt; síró szemekkel, dacosan néztem a lángjukat, sirattam a jomkippuri harmóniát: miért, miért?

Kerestem az igazságot és megtaláltam, ott, az egyszerű falusi zsidó templomban. **Bennünk van az igazság, minden egyes emberben.** Minden egyes ember lelkében, amikor Kippur napján, fehér ruhában, fehér lélekkel számot vet magával. Láttam a megbékélt lelkeket, láttam a szemekben a fogadkozást, jobbakké leszünk, mint voltunk, keressük

az igaz emberit, az Istenhez hasonlót. Jom Kippur ünnepén látom a magunk útját, vesszük számot magunkkal. Tetünk-e jót, kerestük-e a harmóniát, segítettünk-e a szenvedőkön?

Szenvedők sokaságán: a saját egész népünkön. Gondoljunk arra, hogy Istenhez emelkedni annyit jelent, mint harmóniában élni. Elhet-e egy hazátlan nép harmóniában, közeledhet-e Istenhez? Segíteni a szenvedőkön isteni parancs és van-e szenvedőbb egy hazátlan népnél? Tisztítsuk meg lelkünket a minden-nap vétkétől és gondoljunk a halálra. Por lesz belőlünk és hamu, mint a gyertya lángjából. Lobog a gyertya, világosságot áraszt, de nem marad belőle semmi. Az emberi élet világossága az eszme és csak annyival értékesebb az emberi élet egy gyertya lángjánál, amennyit egy eszme szolgálatára szentel. Az eszmében él tovább az ember.

Sófár hangja rezegtesse meg a lelkek szabadságvágyát, tegye fogékonnyá eszmék szolgálatára. Egy szenvedő nép során segíteni, ez a legnagyobb jótett, hiszen minden egyes segítünk, ha az egész népnek szolgálunk. Mentjük meg a zsidó épet, törekedjünk a harmóniára, emelkedjünk fel Istenhez!

Zsidók, gondoljatok Kippur napján Erec Jisraélre.

Weinberger Nándorné.

Vera Weizmann konferenciái beszéde

Részlet Vera Weizmannak a prágai WIZO konferencián elmondott elnöki megnyitójából

Két esztendeje, hogy legutóbbi konferenciánkon elbucsuztunk. Két esztendő mulott el azóta, mely idő alatt a körülmények és a körülményekkel a mi problémáink is megváltoztak. Egy államférfi zsenialitása sem lenne elegendő ahhoz, hogy az adott problémákat megoldásra juttassa. Nem hiszem, hogy egy zsidó történelme, mint a cionizmus történelme során ilyen kritikus és nehéz idők vonultak volna Izrael felett. A mi hosszú utunkon, Faraoh-tól Hitlerig megtanulhattuk a mártírumság jelentését. Hosszu iskolát jártunk a szolganyomor megtanulására. És az örök szolgaságban megtanultunk egyet: **népiségünk megvédését.**

A középkori spanyolkinzások az oroszországi pogromhősök elszégyelhetik magukat. A huszadik század barbarizmusa még őseit is megszegyenyíti. Oroszországban megvolt a vigasztalásunk, hogy a zsidó vér a nép tudatlanságának elkövetésére kellett. Addig, amíg a nép — a Tolstoj és Gorkij népe — nem ismerte fel, hogy ki az elnyomó és ki az elnyomott. A megismerés után a nép hű maradt önmagához azzal, hogy az elnyomott mellé állt. Mig a mai pogromokban nincs meg az a vigasztalásunk sem, hogy akadjon egy Gorkij, vagy egy Tolstoj, aki a nép igazi arcát lenne hivatott mutatni, azt, amelyiknek Heine verselt és amelyiknek Goethe írt.

A német öntudat hallgat.

A Hitler-mozgalom nem egy csoport mozgalma, hanem huszmillió németé. Huszmillió, akik mind az éjszakát akarják. Huszmillió német.

Oroszországban legalább tudtuk a pogromok látszat-okát. Az volt az ok, hogy elzárkoztunk a gettóba és dacára annak, hogy „egyenjogúságát” megtagadták, hatmillió zsidó élte a maga külön kulturális és népi életét. Gazdag irodalommal rendelkezünk, saját népi szokásaink voltak. Ez a gettó-élet semmiesetre sem volt olyan szép kívülről, mint a német-zsidóké, de legalább tartalomdus volt, de legalább zsidó élet volt. A gettó falain belül szabadok voltunk. A falakon kívül az elnyomók a zsidók életére törtek, de belül a nép élhette a maga életét, önmagának és ideáljának. Elhette a maga külön népi életét a reménynek, mely megszire szölt, de mely remény, megtartotta a népet az Életnek. Ez a remény volt a

szalmaszál, melybe a faldokló halálra-lelt kapaszkodott. A német-zsidók olyannyira benne vélték magukat a német népbe, hogy a visszautasítás, mely husz-

Kik mehetnek a palesztinai WIZO-iskolákba

Több ízben fordultak már a WIZO-hoz, hogy hogyan lehet felvételt elérni a WIZO palesztinai intézményeinél. Hogy erre a precíz felvilágosítást megadhassuk, az executívához fordultunk és kimerítő tájékoztatót kaptunk. Az érdeklődők tehát olvassák el figyelmesen, amit közlünk hogy nagy vonalakban melyek azok a feltételek, amelyek megkívánatnak a felvételhez, melyek továbbá az intézmények, amelyek felvesznek és melyek certifikát-adásra jogosultak.

Az intézmények többfélék, van háztartásra és mezőgazdaságra vagy csecsemő-ápolást előkészítő, aztán háztartási és kertészeti iskola. Az iskolák közül Naha-lal és a Hostel Telavivban jogosultak arra, hogy a külföldön felvett tanítványainak certifikátot adjon, a többi iskolák csakis már Palesztinában tartózkodókat vehetnek fel.

WIZO-HIREK

Kedden, október 3-án Bernát Morné urnó lakásán Wizo-teát rendez.

Temesvári Wizo-hír. Az újjászervezett „Bnot Cion” Wizo leánycsoport f. hó 24-én d. u. 3 órakor tartotta meg munkaemlékező ülést a Hanoár otthon helyiségében. Sajamon Sári elnöknő megnyitójában meleg szavakkal szorgalmas cionista munkára buzdította a leánycsoport tagjait és ígéretet tett, hogy a közeljövőben történő allijájáig minden erejével azon lesz, hogy megfeleljen a beléje vetett bizalomnak. Ezután Reiter Lunka, a Wizo országos ügyvezetője tartotta meg beszámolóját a prágai Wizo konferencia Jung-Wizo határozatairól, mely szerint a Jung-Wizo keretén belül politikai pártmeggyőződésétől függetlenül minden zsidó leány részt vehet

milliótól jött, úgy hatott, mint valami borzasztó, katasztrófa. Az asszimiláció-illúziója csufos kudarcba fullt. Az asszimiláció-illúziója, melynek ringása a német zsidókat teljesen kivonta a világ zsidóságának vértörvényéből, szertefoszlott. A 150 esztendő látzat-asszimiláció megdőlt és most hatszázézeren zokognak földért! Elejtért!

Ezért mondom: nehéz időkben gyűltünk össze zsidó asszonyok tanácskozással.

Régi szabály: ha nemzetek nehéz időkben egy áldozatba után néznek, szemük mindig a felszínben mozgó zsidót találják. És itt a megoldás: **halál rájuk!** A tömeg nem gondolkozik. A tömeg hiszékeny és a zsidók tényleg közel vannak és látszólag jólétben élnek.

Hát most ezt a látszatot is megszüntették. És ez a mai abban különbözik a többi pogromoktól és zsidóüldözésektől, hogy, míg máskor, ha egyik országból kikergették a zsidókat, akadtak más országok, ahová elmehtek, míg máma?... Vajjon melyik ország az, mely nyugodalmat adna Jákobnak?

A világháború előtt 100.000 oroszországi zsidó menekült lett hazára Amerikában. Ma Amerika bezárta kapuit a zsidók előtt.

A világ máma két részre oszlik: egyik részébe nem mehetnek zsidók, a másik részébe nem élhetnek zsidók.

Ebből a már általánossá vált helyzetből le kell vonni a végső konzekvenciát, le kell vonni, mégpedig azért, mert ma az egyetlen hely, az egyetlen ország, mely mint saját gyermekeit fogadja vissza Izrael fiait: **Palesztina.**

Mi zsidó asszonyok, kik idejövünk idénkint, hogy megtárgyaljuk közös zsidó problémáinkat, tisztába kell legyünk azal, hogy minden új emigráns, aki az országba jön, minden négyzetméter erégi föld minden felépített farm, minden darab kő, mely egy másik darabra lett építve: a zsidó jövőt szolgálja. A zsidó Holnapot. A holnapot, melynek megteremtésénél nem szabad, hogy egyetlen zsidó asszony sem hiányozzon, nem szabad, hogy egyetlen anya is távol legyen a nagy mű építésénél.

A felvétel első feltétele: héber nyelvtudás, leányok 17 évtől 22 éves korig. Az iskolai rendszer két éves, szeptemberben fejezik be, ugyanekkor van a felvétel ideje is. A felvételt a növendék sajátkegy írt héber kérvényben kéri. A kérvényt felszereli születési, orvosi és iskolai bizonyítvánnyal. Ezenkívül egy kis életrajzot kell magáról adjon, mert fontos, hogy az illető végzett-e cionista munkát és hogy érzelmeiben cionista-e. Az iskolák anyagi dotálása nem egyforma és ezt már mindig az illető iskolával kell megtárgyalni. A WIZO központnak módjában van egész részletes felvilágosítást nyújtani azoknak, akiknek szándéka lenne kiemenni Palesztinába valamelyik intézménybe és ezért forduljanak a WIZO központjához Temesvár, Reiter Lunka, Piata Asanestii 4.

egy intenzív országépítő, és kulturális munkában. A lelkesítő és ragyogó szónoki készséggel előadott beszámoló után, Márton Erzi mondta el kulturprogram tervezetét, melynek elfogadása után még a csoport tagjai elhatározták, hogy a Keren Hajesod munkájából aktív részt vállalnak. A Wizo leánycsoport tisztikara a következő: Elnök: Salamon Sári; alelnök: Prinz Bözsi; titkár: Friedmann Edith; pénztáros: Menzer Edith; jegyző: Roós Irén; könyvtáros: Gerő Muczi; kulturreferens: Márton Erzi.

Felhívás. Az újjászervezett „Bnot Cion” Wizo leánycsoport felhívást intéz Erdély minden zsidó leányhoz, hogy lehetőleg minden városban a lugosi váradí és temesvári csoportok mintájára jétesítsenek leánycsoportokat, vagy lépjenek be a már meglévő csoportokba, hogy részt vehessenek az országépítés nagy munkájában.

A ZSIDÓ GYERMEK

Egy szegény chaszid kalandjai

Volt egyszer egy jámbor ember, akinek egy jámbor felesége, meg két fia volt. Valami pénze is volt ennek az embernek — abból élt — de semmiféle üzlethez nem tudott hozzáfogni, mert csak a tanuláshoz értett. Mégis nagyon szeretne volna saját erejéből eltartani a feleségét és a gyerekeit, szeretne volna szaporítani a vagyonkáját, nehogy öreg korára idegen emberek alamizsnájából kelljen élnie. De a szerencse csak nem akart feléje kacintani, adósságokba keveredett és mert senki sem volt, aki kezeséget vállalt volna érte, a hitelezői beperelték. A bíró pedig az adósok tornyába záratta a szegény embert. Keserű könnyeket sirt a felesége, mert sehogyszem tudta, hogyan táplálja gyermekeit, hiszen az ura, aki mindnyájukról gondoskodott, börtönben volt. Hát ahogy sir-dogált és jajveszékelt, jött hozzá egy ősz öreg ember és megkérdezte tőle, hogy miért sir. Az asszony látta, hogy egy méltóságos öreg emberrel van dolga és bizalommal elmesélte minden bujtárját. Akkor azt mondta az öreg ember: — Hagyj fel a sirással! Isten meg fog benneteket segíteni. Mert a te urad mindig tiszteletben tartotta a tant, az Isten nem fog róla elfeledkezni. Tudj meg, hogy az Isten nem engedj chaszidjait elpusztulni. Ha nem segíti őket, öregségükben. Tudom jól, hogy ti még nagyobb szükségét is fogtok látni és a férjed meg a gyermekeid még sok keserű könnyeket fognak ontani. De Isten majd mindenért kárpótolni fog benneteket, ha türelemmel fogjátok viselni sorsotokat.

Igy vigasztalta az öreg ember a szomorú szívű asszonyt és azt a tanácsot adta neki, hogy legyen mosónő.

— Ha nem fogod szegvélni felkeresni az embereket, hogy elkérjed tőlük a mosnivaló fehérművet, akkor el fogod tudni tartani magadat, a férjedet és a gyerekeidet is.

A szegény asszony bátrabb lett a vigasztalástól, megköszönte szépen jószívűségét és megfogadta, hogy követni fogja tanácsát. Az öreg ember tovább ment utján, az asszony pedig bement a házába, elkészítette urának a vacsorát, azután bement a börtönbe az urához, vigasztalta és biztatta, legyen türelemmel és tartson ki az isteni szó tanulása mellett.

— Éjjel-nappal dolgozni akarok, hogy téged és a gyermekeidet eltartsalak — mondotta az asszony.

Akkor a chaszid keserves sirásra fakadt és vele együtt sirt a felesége és mindketten jajveszékelték, hogy Isten legyen irgalmas hozzájuk. De az okos, jámbor asszony először tért magához: — A sirás és jajveszékélés — mondotta az asszony — nem fog rajtunk és a gyermekeinken segíteni. Megyek utánanézni, hogy milyen munkát tartogat számomra az Isten.

A chaszid pedig ezekkel a szavakkal bocsátotta utjára: — Eredj Isten nevében, kedves feleségem.

A szegény asszony hazament gyerekeihez, lefektette aludni őket. Hajnalban, amikor gyermekei még aludtak, felkelt ágyából, házról-házra járt és kérte, hogy adjanak neki mosnivalót. Az emberek pedig megkönyörültek rajta, adtak neki mosnivalót és így lett a szegény asszonyból mosónő. A város, ahol a szegény asszony lakott, a tenger partján terült el és a szegény asszony két gyerekével együtt mindennap kiment a tenger partjára, megmosta a fehérműt, aztán kitette szárítani a homokba.

Történt egyszer, hogy egy hajó vetett horgonyt a partmentén és a hajó gazdája a kormánykerék mellé ült. Észrevette az asszonyt, látta, hogy nagyon szép és elcsudálkozott a szegény asszony szépségén. Akkor megkérdezte tőle az asszony: — Uram, miért csudálkozál el anynyira? — A hajósgazda pedig így felelt: — Nagyon sajnállok téged te szegény asszony. Mit fizetnek neked egy ingért,

ha kimosod?

— Két garast egy férfiingért — felelte az asszony, mert egészen tisztára kell mosnom.

— No — felelte a hajósgazda — én adok neked négy garast, ha az én ingemet tisztára mosod.

A szegény asszony pedig szívesen vállalkozott rá, hogy kimossa a hajósgazda ingét, elvette az inget, kimosta, megszáritotta a homokban és a hajósgazda várt az ingére. Nézegette, hogyan mosta ki a szegény asszony az inget, hogy száritotta és hogy hajtogatta össze tisztára.

D mert a hajósgazda nem tudott a hajójával egészen a partig jönni és a parttól egy kicsit messzebb vetett horgonyt, papírba csomagolta a négy garast, kidobta a szegény asszonynak a partra és oda kiáltott neki: — Hozd ide nekem az ingemet!

Az asszony belegázolt a sekély vízbe és odavitte az inget a hajóhoz. Akkor a hajósgazda megragadta a szegény asszony kezét, berántott hajójába, hamar felszedte a horgonyt, elvitte a hajójával és a szegény asszony hiába jajveszékelt a hajóban, a gyermekei pedig hiába siráncokztak a parton. A hajó gyorsan haladt és a szegény asszony nemsokára már nem is hallotta a gyermekei siráncokzását.

Mikor már a gyermekek elvesztették anyjukat szemük előtt, elszaladtak apjukhoz a börtönbe és sirva beszéltek el neki a nagy szerencsétlenséget. Amikor pedig az apjuk megtudta a bajt, ő is sirva fakadt és felkiáltott: — Istenem, istenem, miért is hagysz engem ilyen nagy nyomorúságban. Hiszen senki sincsen most, aki engem a

börtönben tápláljon.

A sok sirástól és jajveszékeltől azután mélyen elaludt. Azt álmodta, hogy egy nagy pusztában van, amelyik telis-telei volt vadállatokkal. A vadállatok körülállták és fel akarták falni. Félelmében és aggodalmában elkezdett reszketni a szegény ember. Ahogy aggodalmában körülnézett, egy juhnyáját és egy marhacsordát látott. Es amikor a vadállatok észrevették a csordát, ott hagyták a szegény embert és a marhák után futottak. Ezalatt a szegény ember elszaladt és egyszer csak egy várhoz érkezett, amelyik egy nagy víz partján terült el és a vízben sok-sok hajó horgonyzott. A szegény ember bekerült a várba, királyi koronát tettek a fejére és nagyon jól érezte magát a hajósok között.

Amikor felébredt, az álmára gondolt és így morfondírozott magában: — Az álom azt jelenti, hogy végefele közeledik a nyomorúságom, hogy isten meg fog könyörülni rajtam és hogy hajósok által fogja a szerencsét elküldeni, amint ahogy hajósok által küldte a szerencsétlenséget is rám.

Ugyanabban az időben meghalt a város királya és a nép a fiát választotta meg új királynak. Az új király három évre megszabadította a várost a hűbéradótól és az összes foglyokat kiengedte a börtönből, hogy megszerettesse magát a néppel. Így a chaszid is szabadlábra került, hazament a gyermekeihez, de jai, nem volt egy krajcárja sem, hogy a gyermekeinek kenyeret vehessen és nem is lehetett reménye rá, hogy pénzt kereshet, mert semmiféle foglalkozáshoz sem értett. Egyszer aztán látott egy hajót, amelyik Kelet felé tartott és így szólt a gyerekeihez: — Gyertek menjünk! Anyátokat hajósok hurcolták el, mi is hajón fogunk menni, hátha fogunk találkozni vele. A jó isten talán összehoz újra bennünket. A szegény ember elment a hajósgazdához, megkérte, vegyék őt is gyermekeit is ingyen a hajóra, mert annyi pénze

Zsoldos tanintézet

a legjobban készít elő középiskolai magánvizsgákra, érettségire. Huszonhetedik tanév. Internátus, Budapest, VII. Dohány u. 84.

sincs, hogy kenyeret tudjon vásárolni. Nagy sirva elmesélte szerencsétlenségének egész történetét. És a hajósgazdának megessett a szive, feivette a szegény embert és a két gyereket a hajóra, adott nekik enni, amennyit csak akartak. Es amikor a tenger közepén volt a hajó, az isten egy nagy vihart bocsátott a tengerre. A hajó kettétört és mindenki belefutott a tengerbe, kivéve a chaszidot, két gyermekét és a hajósgazdát, aki táplálta őket. Ezek nem merültek el, mert mindegyik egy deszkába kapaszkodott és így fenn tudta tartani magát a vízen. A chaszidot egy nagy pusztaságra dobta ki a vihar, ahol vademberek tanyáztak. A vademberek királyának leánya, amint legeltette a juhokat és a marhákat, észrevette a chaszidot. A király leánya egészen meztelen volt, torzonborz szőrökkel volt benőve a teste és fügefaleveleket hordott derekán. Amikor meglátta a chaszidot, szeliden odament hozzá és megkérte, hogy vegye feleségül. Félelmében a chaszid is szeliden közeledett hozzá és tudtára adta, hogy feleségül fogja venni.

Amikor a vademberek meglátták a király leányával beszélni, füttyülni kezdtek, a füttyűzőre az öreg és fiatal vademberek a barlangjalkból, ahol laktak, fejeje rohantak, hogy megöljék, vért megívrák, husát felfalják. A király is közöttük volt. A chaszid úgy megijedt, hogy a lélegzete is elakadt. A király leánya látta a félelmét és biztatni kezdte, hogy ne féljen. Odament király-apjához és megkérte, hagyja meg az idegen életét és adja őt hozzá feleségül. A király hajlott a leánya szavára és hozzáadta a chaszidhoz feleségül. Nagyon sokszor gondolt a chaszid jámbor feleségére, akifél elszakadt. Csakhogy nem tudott segíteni és türelemmel viselte a sorsát, mert lelke mélyén mindig remélte, hogy az isten végül mégis csak vissza fogja vezetni feleségéhez és két apró gyerekejhez.

Markovits Rodionnak, a „Sibériai gar nizon“ nagyszerű írójának legújabb műve a „Sánta farsang“, kapható az Uj Kelet könyvosztályában. Az összeg és portóltságot előzetes bekiűdése mellett, vagy utánvétellel. Ára fűzve 36 lej, kötve 60.

Diáknaplót,
sorsjegyet, betétkönyvet, tanrendet
ingyen
kap minden diáknevő
LEPAGE-nál Kolozsvár.
Menjen! Kérjel!

Fedjük palával

mivel az árak lényegesen csökkentek és amelllett a legkiválóbb fedőanyag. Ar-ajánlattal díjmentesen szolgál:

„FAVORIT“ palagyár
Osorhei, jud. Bihar
Olujai képviselő: Szenes Károly Oluj.
Str. Tunariilor 2.

ב"ה

אם אשכחך יהושים
תשכח ימיני

טהייערע ברודער און שוועסטער
ה' עליהם יחיו!

וועגן דער אלבעקאנטען שלעכטען ווירטשאפטסלאגע וואס הערשט אין דער גאנצען וועלט, דארונטער אויך אין אונזער לאנד האבען לידער דיא איינזאמעה פון ר' מאיר בעל הנס געלדער זיך זייער פערמינדערט, אונזערע לאנדעס ברודער דיא פיעלע הונדערטער תלמידי חכמים וואס זיצען אין הייליגען לאנד על התורה ועל העבודה, אונד אויך אלמנות ויתומים, האבען ביז יעצט אויך זייער אייניקע קערגליכעס לעבען געפיהרט, דאהער פרייט עס אינו מיטצוטהיילען דאס בעזר השי"ת איז אונז געלונגען איין בעגינסטיגונגס פערטראג אבצושליסען מיט דער בערוהמטער לעבענספערזיכערונגס-געזעל-שאפט „Phönix“, פון ווען מיט וועלכעס פערטראג זיין געבען געווען אנטהייל פיר צדקה רמב"ח נאך יעדער פערזיכערונג וועלכע עס בערופט זיין אויך דעם בעגינסטיגונגס פערטראג אויסער אנדערע פארטיילע וואס זיין געבען פאר דער פארטיי.

דאהער בעטען מיר יעדערער ווער עס פערזיכערט זיך ביי דער „פֿעניקס“ ואלל בעדאכט זיין אז עס זאלל פערמערקט ווערען אויך דער פאליצע „צו גונסטען דעם כולל“.

גלייכצייטיג בעטען מיר אונזערע גבאים אונד עדלע שפענדער, זעלבסטפערטענדליך דארף דאס נישט ח"ו בעאינטרעטיגען די ביהעריגע איינקאמען פון רמב"ח וויא ביק-סען געלדער אונד שפענדען, אונד וויר ערווארטען פון דיא געערטען גבאים אונד עדלע שפענדער דיא זאמלונגען אונד אונטער שטיצונגען ווייטער אויסצואיבען אונד פערמערען.

ה'ק יעקב אלימלך פאנעט
בהגה"ק מהר"ם זצ"ל אב"ד פה

ה'ק יצחק יחיאל פאנעט
בהגה"ק מהר"ם זצ"ל חו"פ

נשיאים ואמרכלים דכולל אהבת ציון דעות זי"ב בארץ הקדושה תובב"א

Hajom hárt megfogamzásán...
ámid bápispát k...
íteletre allanak...
reméttjei. Mikor...
gyűjtotta a gyer...
zet lelképászóra...
zében, feloldja a...
esküje alól: bújó...
jósuhah sel mítő...
kezet embereim...
könyvesep kicso...
vette a tárgyalá...
a nagy tárgyalás...
tárgyalása, hane...
tek tárgyalása, ...
tárgyalás, mely...
zót, de mindenki...
Nagy Tárgyalás...
kegyelemért esd...
százszere a tárg...
tépázza, szomorú...
güktől megfosz...
ezren zsidók és...
ni fognak, mert...
számbavevésének...
cojlam, hájom j...
jőzuerj olajmim...
föltött itélkezne...
jogúgyvéd, ma...
esavarás, ma a...
letet az ember fe...
aki megbicsaklo...
felsőbb bíró: az...
ma itéletet. Az...
mely évszázadok...
legbensőbb rejte...
mely elő fog jönn...
lesz az ő igazság...
a hitványok nagy...
ba hull előtte. H...
jom jámad bámi...
mim. Mikor a g...
szemeiből az első...
akkor kezdetét v...
Nagy Tárgyalás...
lása.

— Lapunk legk...
beeső Jomkipur...
rendes időben je...
— Segélyakció...
zsidók javára. Bé...
Katz, az ismert...
ból Palesztinába...
néhány napot Bé...
gélyakciót szer...
oroszoszági zsidó...
Feuchtwang bécs...
mann Dezső, a b...
nöke, valamint dr...
Allias Israelit...
stern, az Ausztri...
komitéjának elnö...
zsidó publicistá...
ben. Valószínű...
püspökséggel egy...
ban szélesítik ki...
ményezését.

— Ha fáj a fe...
get, bélizgalmat...
lást vagy szivó...
nél előbb valódi...
vizet. Gyomor...
nyitják, hogy a...
természetalkotta

— A kolozsvár...
László str. Fánta...
ismeretlen tettes...
Oppel márkájú b...
Béla Gen. Foch...
jelentette Cornbi...
Maria 35. szám...
elsikkasztásáért.

— A rádió és...
A délkaliforniai...
ciójának eredmé...
rádió Roshasana...
titette a sanfran...
tartott istentisz...
niában izoláltan...
is résztvehetett...
hallgathatta a s...
ponti zsinagóga...
zárulásával e...
arra, hogy a bo...
istentiszteleteket...
zsinagógában ta...
veitése technii...
Jom Kippur elő...
engesztelő nap...
fogja a bolgár

HIREK

600.000

Hajom hártát ojlam. Ma van a világ megfogalmazásának a napja. Három jáámid bápispát kol jöcuré olámim: ma itéletre allanak a világok minden teremtetjei. Mikor a templomszolga meggyújtotta a gyertyát, mikor a gyülekezet lelkipásztora a székfartóval a kezében, feloldja a gyülekezetet minden esküje alól: *bijösuvah sel mááláh u böjösuvah sel mááh . . . mikor a gyülekezet embereinek szeméből az első könnyeseb kicsordul, akkor kezdetét vette a tárgyalás. Akkor kezdetét vette a nagy tárgyalás, mely nem egy ember tárgyalása, hanem világok és teremtetek tárgyalása. Akkor kezdetét vette a tárgyalás, melyen senkinek sem volt ideje, de mindenki felett itélkeznek. A Nagy Tárgyalás. Melyre eljönnek és kegyelemért eskedelnek. Eljönnek hatszáz ezren a tárgyalásra, eljönnek megfegyverezve, szomorúan, minden emberiségükől megfosztottan, eljönnek hatszáz ezren zsidók és vádolni fognak! Vádolni fognak, mert ma van a vétkezések számbavevésének napja. Három hártát ojlam, három jáámid pámis pát kol jöcuré olámim. Ma minden teremtet fölött itélkeznek. Ma nem használ a joggyűvél, ma nem használ a törvényesítarás, ma a legfőbb itélő ül itéletet az ember felett, az ember felett, aki megbicsaklott ember-utján. A legfelsőbb bíróság: az emberi lelkiismeret ül ma itéletet. Az emberi lelkiismeret, mely évszázadokon keresztül az ember legbensőbb rejtekhelyére húzódtott, de mely elő fog jönni a mai napon és nagy lesz az ő igazságtétele. Elő fog jönni és a hitványok nagy éjszakaserege a porba hull előtte. Három hártát ojlam három jáámid bápispát kol jöcuré olámim. Mikor a gyülekezet embereinek szeméből az első könnyeseb kicsordul, akkor kezdetét vette a tárgyalás. A Nagy Tárgyalás. Hatszáz ezrek tárgyalása.*

Adler Hubert.

Lapunk legközelebbi száma a közbeeső Jomkipur miatt kedden reggel a rendes időben jelenik meg.

Segélyakció az éhező oroszországi zsidók javára. Bécsből jelentik: Benzion Katz, az ismert héber publicista Prágából Palesztinába való hazatérése után néhány napot Bécsben töltött, hogy segélyakciót szervezzen meg az éhező oroszországi zsidók javára. Dr. David Feuchtwang bécsi főrabbi, dr. Friedmann Dezső, a bécsi zsidó hitközség elnöke, valamint dr. Armand Kaminka, az Alliasz Israelit főtitkára és dr. Goldstern, az Ausztriában élő orosz zsidók komitéjének elnöke álltak segítségére a zsidó publicistának az akció levezetésében. Valószínű, hogy a bécsi katolikus püspökséggel együtt felekezeti akcióban szeljesítik ki Ben Zion Katz kezdeményezését.

Ha fáj a feje és szédül, ha teltség, bélgazalmat, gyomorégést, mellszorulást vagy szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi „Ferenc József” keserűvizet. Gyomor és bélszakorvosok bizonyítják, hogy a Ferenc József víz remek természetalkotta hashajtó.

A kolozsvári rendőrség hírei: Balós László str. Pántánelei 67 feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki 8000 lej értékű Opperl márkájú biciklijét ellopta. — Nas Béla Gen. Foch 43. szám alatti lakos feljelentette Cornbian George str. Regina Maria 35. szám alatti lakost kétezer lej elsikkasztásáért.

A rádió és a zsidó nagyünnep. A délkaliforniai rabbiszövetség intervenciójának eredményeképpen a kaliforniai rádió Roshasana mindkét napján közvetítette a sanfranciskói nagytemplomban tartott istentiszteletet. Ily módon Kaliforniában izoláltan élő számos zsidó farmer is résztvehetett az istentiszteleten és hallgathatta a sófárt. — A szófiai központi zsinagóga vezetősége, a Pedin hozzájárulásával engedélyt kért és kapott arra, hogy a bolgár rádió a roshasana istentiszteleteket továbbítsa. A szófiai zsinagógában tartott istentisztelet közvetítése technikailag igen jól sikerült. Jom Kippur előestéjén a Kol Nidré, az egésztező napon pedig a Nehila imát fogja a bolgár rádió közvetíteni.

Tudást szerez néhány lejjért,

ha megveszi az alábbi könyveket:

Haeckel: A természet és az ember	— — — — —	148 oldal
Wells: A civilizáció megmentése	— — — — —	143 oldal
Lampert: Származástan	— — — — —	160 oldal
Bölsche: Az ősvilág	— — — — —	176 oldal
Maeterlinck: A természet élete	— — — — —	176 oldal
Fabre: A skorpió öngyilkossága	— — — — —	160 oldal
Mende: Elektron és aton	— — — — —	200 oldal
Mende: A rádióaktív anyagok	— — — — —	196 oldal

Ára kötetenként 15 lei

A nyolc kötet együtt 110 lei.

Vidékre az összeg előzetes beküldése mellett (postabélyegben is) portómentesen szállítjuk.

CULTURA

könyvkereskedés és antikvárium

Cluj, Str. Memorandului (v Unió ucca) 4. Bent az udvarban.

— **Visszahívták a washingtoni japán nagykövetet.** Londonból jelentik: A washingtoni japán nagykövet a kormány jelentéstételre Tokióba rendelte vissza.

— **Az orosz repülőraj visszaadja a vizi tet a francia repülőrajnak.** Párizsból jelentik: Az orosz repülőraj október 28-án fog indulni Moszkvából Franciaország felé.

— **A szovjet Franciaországtól vesz fegyvert.** Genfől jelentik: Beavatott helyen úgy hírlik, hogy igazak azok a hírek, melyek szerint a jövőben a szovjet hadirendeléseinek oroszlanrészt Franciaország fogja megkapni. A francia Renault-gyárban máris építik a megrendelt páncélos autókát a szovjet részére.

— **A Davis-kup európai zónájának tizenegy résztvevője lesz.** Párizsból jelentik: A jövő évi Davis-kup európai zónájának előreláthatólag tizenegy résztvevője lesz, tekintettel arra, hogy a selejtezőket mind lebonyolították.

Ma, szombaton a Royal Mozgóban: „**Volt egyszer egy muzsikuss...**” (Es war einmal ein Musikus...) Vigjáték világszláger! Szőke Szakáll, Verebes, Ralph A. Roberts. A slágereket Jean Moscopol éneklirómanul.

JÖN! JÖN! JÖN! a pár héttel ezelőtt kontingenciális nehézségek miatt elmaradt **Névtelen ember** óriási film bemutatása.

— **A szovjet sajtó új világháborút jósol:** Párizsból jelentik: A moszkvai Izvesztija Robban már a dinamit a Távokéleten c. vezércikkében új háború veszarangját kongatja meg, amelyet aligha lehet majd Ázsiára lokalizálni. Háborusok a távolkeleti vasutak ügye s a mandzsuriai kormányzat ezzel kapcsolatos provokatív magatartása. Mandzsuria kormánya most elrendelte, hogy a vasut orosz igazgatóinak intézkedései semmiek és érvénytelenek s a személyzet azokat nem tartozik követni. Moszkvában a dolgok mögött Japán kezét látják s ha kell, nem fognak vonakodni az ultima ratiótól.

— **Jeritát várják Amerikában.** Párizsból jelentik: Várják Jeritza érkezését, aki október 4-én Le Havreban az Ile de France fedélzetére száll, hogy Amerikába utazzék. Az énekesnő ezuttal háromnegyed éven át marad a tengeregentulon. A Metropolitanban nem fog fellépni, hanem filmezik s a rádióban és koncerttermekben összesen csaknem száz hangversenyt fog adni.

— **Újabb megkezdődnek az orosz-angol kereskedelmi szerződési tárgyalások.** Londonból jelentik: Az angol kereskedelmi minisztériumban hétfőn újra megkezdődnek az orosz-angol kereskedelmi szerződésre irányuló tárgyalások.

A REGAL kávéház nagy szenzációja!

Világvárosi mintára átalakított nagytermében október 1-től kezdve esténként a világhírű orosz Bjan Vogel énekes és jazz-zenekara hangversenye mellett nagy szenzációs és gazdag családi műsor. Kávéházi szőlő árak, szabad bemenet. Páholy- és asztalrendelés telefon 518.

NAPRÓL NAPRA

Newyorkból jelentik: Egyik newarki gyár tábla alakban szilárd sört hozott forgalomba, hogy a palackozás költségeit elkerülje.

Lemoine pilóta két és fél órás repülés közben 13 ezer 800 méteres magasságot ért el s ezzel megdöntötte az eddigi 13 ezer 404 méteres magassági világrekordot.

A berlini egyetemen rádiótanszékot szerveztek. Professzor lett Hadamovski a rádiótársaság igazgatója.

Richard Tauber az Aldwych Theatreben német és holland színészekből álló társulatával a Három a kislány c. operettet játszatja. Londoni vendégjáték után a társulat Franciaországban, Hollandiában és Belgiumban is turát fog lebonyolítani.

Szombaton elárverezik a bécsi Wasaceában levő Neue Wiener Bühne épületét. A becsár 150 ezer silling, de eladják az árverési vevőnek a becsérték feléért is.

Az amerikai lapok közlik azt a hírt, hogy Mussolini Száz nap c. Napoleon da rabjának amerikai előadása ügyében tárgyalások folynak Reinhardtrel azíránt, hogy vállalja a színmű newyorki rendezését.

Lagerlöf Zelma irónőnek november 20-án lesz 75-ik születésnapja.

— **A jugoszláv király és Kemál találkozás.** Konstantinápolyból jelentik: Sándor jugoszláv király hétfőn találkozni fog Kemál pasával.

— **Felmentette a tábla Semlyén Istvánt.** Ma került a tábla második szekciója elé Semlyén István és társainak pere. A törvényszék annakidején Semlyén Istvánt bizonytalan idei javítóintézetbe küldésre ítélte, társait pedig felmentette. Semlyén István enyhítésért, az ügyész súlyosbításért fellebbezett. A tábla ítélete szerint ugy Semlyén Istvánt, mint társait felmentik a vád és annak következményei alól.

A koraj szezon beálltával külföldi modelleinket a legnagyobb választékban már most bemutatjuk

DÉRI

szőrmeáruház

Telef. CLUJ Telef. 12-12.

— **Megkegyelmeztek a fehéreket korbácsoló néger törzsfőnököknek.** Londonból jelentik: A király megkegyelmezett a becsuani száműzött törzsfőnököknek, akik egy néger leányokat megrontó fehérek korbácsolása miatt itéleték száműzésére.

— **A német kormány munkanélküli segélykölcsönt vesz fel télire.** Berlinből jelentik: A birodalmi kormány a munkanélküliség téli nagyobbarányu emelkedését megakadályozandó 500 millió márkás kölcsönt becsát tatarozási célokra a háztulajdonosok rendelkezésére. További 500 millió márká még rendelkezésre fog állani közmunkák céljaira.

— **Lehar-opera Bécsben.** Bécsből jelentik: Január 10-én lesz a bécsi állami operában Lehar Giudittájának bemutatója. A címszerepre szerződtek Jarmilla No vtna cseh operanékesnő.

— **Ganz Benzioné nyomorog.** Még élénken emlékeztében él Erdély zsidóságának az a szörnű gyilkosság, melyet a máramarosi Dragomérfalván követett el két román paraszt és amelynek áldozata Ganz Benzion volt. A tettesek azóta börtönben ülnek. Ganz Benzion örök pihenőre tért, azonban felesége és gyermekei itt maradtak a legszomorubb anyagi helyzetben. Jön a tél és az özvegy aszszony kereset nélkül áll. Adományokat az Uj Kelet kiadóhivatala továbbít.

UJ KELET Legújabb hírek

Az osztrák munkásság elkecsereedett harcra készül Dollfuss ellen

a bécsi városháza és az osztrák demokrata alkotmány védelmében. Altalános sztrájk előtt. A Heimwehr kimondotta csatlakozását a nemzeti fronthoz

(Bécs, szeptember 29. Starhemberg Heimwehrvezérnek az a követelése, hogy kormánybiztos nevezzen ki a bécsi városháza „kiszűrésére”, az általános politikai helyzet legfőbb mozzanata. Politikai körökben legnagyobb részt az a meggyőződés uralkodik, hogy Starhembergnek ez a követelése Dollfuss dr. kancellár előzetes tudtával és hozzájárulásával hangzott el.

A szociáldemokrata párt, amelyet Starhemberg követelése valósággal létben érint, értesülésünk szerint harcra készül az ellen, hogy Starhemberg eszméjét végrehajtsák.

Már az Arbeiter Zeitung is, amely ma reggel szenzációs formában, az első oldalon közli a Heimwehrvezérnek tegnapi esti gyűlését, elutasító kommentárt fűz hozzá. Ez ugyan csupán annyit mond, hogy Starhemberg követelése a szociáldemokraták számára elfogadhatatlan és hogy minden eszközzel küzdeni fognak ellene, figyelembe veendő azonban, hogy a lapot háromszor egymásután elkobozták, miért is óvatossággal fejezi ki magát.

Arról értesülünk, hogy a szociáldemokraták nagy elhárító akcióra készülnek, amelyet Deutsch volt hadügyminiszter, a szociáldemokrata védőszövetség volt parancsnoka szervez. Ugy látszik, hogy Seitz pártelnök, aki mérsékeltebb politikus, pillanatnyilag visszavonul és a harc vezetését egészen Deutsch veszi a kezébe.

Deutsch tegnap este sajtóértekezletet hívott össze és ezen kifejtette, hogy kormánybiztos kinevezése a szociáldemokraták számára a „háborút jelentené”.

Hogy a szociáldemokrata ellenszögülésnek mik volnának a kilátásai, arra nézve a helyzet ismerői azt adják meg, hogy a feloszlatott republikánus védőszövetség, főleg az alsóausztriai iparvárosokban — Bécsújhely, St. Pölten stb. — ha nem is formálisan, de lényegében tovább fennállónak tekinthető.

Nem tartják kizártnak, hogy tagjaik — legnagyobbbrészt ipari munkások — fegyverekkel is rendelkeznek.

A helyzet mindenestre fenyegető, egy részt mert Starhembergék mindenképpen birtokba akarják venni a városházát, másrészt a szociáldemokraták úgy látják el vannak határozva, hogy ezt nem adják fel kardesapás nélkül.

Bécs, szeptember 28. Az egész osztrák sajtó óriási jelentőségűnek tartja a Heimwehr vezéri tanácsának szerda esti elhatározását, hogy a Heimwehr beolvad a Hafafias Frontba. A másik nagy eseménye a szerdai napnak a sajtó szerint, hogy Dollfuss kancellár beszédének nagy sikere volt.

A Neue Freie Presse genfi munkatársá beszélgetést folytatott a szövetségi kancellárral, azután, hogy elmondotta lelkesen fogadott beszédét. Dollfuss a nyilatkozatban újból hangsúlyozta, hogy Ausztria azt kívánja, hogy a stressai megállapodásokat tettek kövessék. Ausztria azt várja, hogy a nagyhatalmak végül már gyakorlatba átvigyük a stressai ígéreteket és a lehető leggyorsabban gyakorlati eszközökkel megvalósítsák a dunai államok gazdasági újjászervezését. A céltudatos gazdasági politika a Dunamedencében megerősítendő Ausztria függetlenségi törekvéseit is. Az osztrák kormány újjalakítása hozzájárul az osztrák belpolitikai helyzet tisztázásához és azt mutatja, hogy Ausztria kormányzásának jelenlegi irányítói el vannak határozva, hogy az eddigi politikai célkitűzéseiket következetesen megvalósítják.

Minden olyan kísérletet kiméletlenül elnyomnak, amely terrorrelekményekkel és szabotázzsal meg akarja akadályozni a kormány újjáépítő munkáját és nyugtalanságot akar az országban kelteni.

Párizs, szeptember 29. Léon Blum, a

francia szociálista párt vezére feltűnést keltő cikkben foglalkozik az osztrák helyzettel. A cikk, amelynek azt a sokatmondó címet adta, hogy „Ausztria veszélyben”, azt mondja, hogy ha Dollfuss és a Heimwehr feloszlata a szociáldemokrata pártot és a parlamentre és a népre erőszakkal fasiszta kormányt kényszerítene rá, akkor a munkásságnak döntő elhatározáshoz kellene folyamodnia. Az osztrák munkásság erre általános sztrájkot fog felelni, ami teljes zavart váltana ki és automatikusan nemzeti szociálista betörést okozna.

Ebben az esetben Dollfussnak egyedül kellene viselnie a felelősséget az osztrák függetlenségért: Ausztriát nem lehet megmenteni azon a réven, hogy feláldozzák lakosságának szabadságát s végre tisztába kell jönni azzal, hogy éppen azok szolgáltatják ki Ausztriát a nemzeti szociálistáknak, akik azt állít-

ják, hogy a nép szabadságát Hitler ellen védik.

Dollfuss sikere Genfben

Bécs, szeptember 29. A bécsi reggeli lapok egyöntetűséggel emelik ki a szövetségi kancellár nagy szónoki sikerét, amely egyszersmind Ausztria számára is sikert jelent. Fejtegetéseinek kiindulópontja és középpontja az egész világ téjékoztatása volt arról, hogy a független és önálló Ausztria ragaszkodik a nemzetek közösségében őt megillető helyhez. Különösen a Reichpost emeli ki Dollfuss szövetségi kancellár beszédének programszerű jellegét és a következőket írja:

A legutóbbi hónapok története alapján érthető, hogy a szövetségi kancellár közvetlenül gazdasági kérdések fejtegetése után Ausztria államjogi függetlenségéről beszélt.

Katasztrófálisan esett a bánági állatkivitel

Timisoara-Temesvár, szeptember 29. Az Uj Kelet tud. A bánági állatkivitel katasztrófálisan zuhanást mutat. Jelenleg ugyiszólván csak Olaszország és sáról szarvasmarhát bevitelre, de hihetetlen mértékben hanyatlott az olasz

import is. Hogy a bánági kivitel esése milyen mértékű, azt egy megjelent statisztika bizonyítja. Ebben áll, hogy 1920-ban 58 ezer darab kis- és nagyvmarhát exportáltak, míg 1930-1932-ben 803 darabot.

Ujabb kommunista akciók Kubában

Newyork, szeptember 29. Havannában a Nemzeti szállóban magukat eltorlaszolt ellenforradalmi tiszteknek adott határidő lejárt. A tiszteket ki fogják zárni a cu-

bai hadserőből. A szigeten több helyütt újabb kommunista akciók zavarják a nyugalmat. Kormánycsapásokat vezényeltek ki a veszélyeztetett városokba.

Ausztria és Bulgária belépnek a kisanantantba?

A világpolitika feszült figyelemmel fordul a Duna-medence felé. A kisanantant hatalmas politikai szerep vár

London, szeptember 29. A Manchester Guardian szerint remélhető, hogy helyre fog állani a Duna-medence békeje. A szinajai konferencia határké lesz a közép-európai fejlődés útján.

Róma, szeptember 29. A Tribuna cikkírója azt olvassa ki a kisanantant-konferenciáról kiadott kommünikéből, hogy a jövőben óhajtki előkészíteni a három állam közötti gazdasági együttműködés. A publicista felveti a kérdést, miként képzelhető, hogy a közép-európai reorganizálás szervezetének magva a kisanantant legyen, amikor még egymás között sem fűtők szorosra a gazdasági kapcsolatokot.

Szófia, szeptember 29. A lapok értesülései szerint Bulgária közelebről felszólítást kap aziránt, hogy szabja meg a kis-

antantba való belépés feltételeit. Politikai körökben meglepődéssel állapítanak meg ebből Bulgária helyzetének jelentős megerősödését.

Prága, szeptember 29. A Prager Presse szerint a kisanantant a közép-európai kérdésekben fenn fogja tartani akciószabadságát s az események fejlődéséhez képest óhajtki majd latba vetni erejét. A kisanantant eddig is mindig készen állott arra, hogy együttműködjék gazdasági téren a többi dunai állammal. Álláspontja nem változott, de az együttműködés változatlanul csak úgy lehetséges, ha a politikai kérdéseket kikapcsolják. A kisanantant politikai kombinációba nem kényszerít bele senkit, de amíg elérkezik a közép-európai probléma megoldásának időpontja, a maga útját járja tovább.

London, szeptember 29. A Reuter távirati iroda prágai munkatársának értesülései szerint a kisanantant megoszlik Ausztria jövő sorsának megítélését illetően. Csehszlovákia áldozatokat is hozna annak érdekében, hogy az Anschluss megakadályozható legyen s hogy Ausztria a kisanantantba belépjen. Félti három és félmillió német kisebbségét is, amely nek sorajában a gazdasági krízis és a munkanélküliség amugyis a kellenél több hivat szerzett a nemzeti szocializmusnak. Cseh kormánykörökben ezenfelül aggodalommal látják a cseh és tót fasiszta pártok térnyerését is. Jugoszláviának és Romániának ezzel szemben az az álláspontja, hogy az Anschlussal szemben nem kívánnának végső eszközökhöz nyulni s csak a Habsburg-restauráció jelentene számukra casus belli. Lengyelország Csehszlovákia versenyé miatt eddig vonatkozott belépni a kisanantantba s aligha lesz ezután is rávehető erre a lépésre.

Belgrád, szeptember 29. Jętics jugoszláv külügyminiszter visszaérkezett a jugoszláv fővárosba. Az újságíróknak mindössze annyit jelentett ki, hogy a szinajai eredményekkel minden jóindulatu ember meg lehet elégedve. Újabb kérdésekre még annak leszögezésére szorítkozott, hogy a tél folyamán a kisanantant a nemzetközi politikában jelentős szerepet fog játszani.

Baloldaliak gyilkos merénylete a norvég fasiszta-vezér ellen

Oslo, szeptember 29. Christiansundban baloldali szélsőségek csoportja megtámadta és leütötte Ridling volt norvég fasiszta vezér. A kivonult karhatalom nem tudta az egész csoportot bekeríteni s így néhányan kivonhatták magukat a letartóztatás elől.

Ujabb földrengés Itáliában

Róma, szeptember 29. Az Abruzzokban az éjszaka folyamán újabb földlökések voltak érezhetők. A károk ezáltal sokkal jelentéktelenebbek, mint a két nap előtti földrengésnél.

Németországban máglyarattal német nyelvű díszkötésű könyvek olcsó kiadású kiadás. Paul Kéri: Gas, Tank und Flugzeug, Glashkow: Ugrjumov, Saschtschenko: Toterkin betsellt einen Aeroplan. Hanso Berko: Corwboys Gauchos und Vequeros. Else Feldmann: Der Leib de Mutter Wolfgang Hoffmann Harnisch: Terror und Ochran, Leo Nekulin: Diplomaten siener Majestaet, E. Vajtauer: Die Traeneningel Walzlaw Solsky: Bürger Kedrow wir zum Zeitgenossen, Otto Bernhard wendler: Die Figuren aus einer Schiessbuche, Ara kötetként csak 38 lej, szállítja az Uj Kelet könyvszállító az összeg és portóköltség beklüldése mellett, vagy utánvétellel.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj-Kolozsvár. Strada Baros L. Pop (v. Brassai u.) 10. Telefon: 9-77

Taxa postală plătită în nu
No. 224.713-9

da Baroa L. P.
Telefon: 9-77
Havonta 116,
évre 600, egés
fűdte: Havon
fűdte 6, egés
defések díjsza
KELET" az
saldóság egye
keink utánny
rás megjelölés

Tiz halott

A közvetlen benetes élmény imádkoztunk ez könyörögtük az Mindnyájunkból való kimenime Kol nidre kültekén, a Gtben, a kijálgitéség borul, a haláliskolya detbol az irtózat a Leomlik a kéhegyén-hátán tüz eszelős pszichözanság kialudt tiz zsidó nőt — ket — akik inesztendőért, agy

Percek után fAtok, amit ne nap híres imája Szókió, szőré E napon döntéte határoz, hal tüzhalját, k veretéssel, kit f Nincs közötte határa.

A zsidó tömeg típrótságához natok alatt le agyontapasos átk tanuja a zsidó i a Világok Ura nak tekintené és ben a letiprottsá

Egy tál lenec

A harmadik bi garának ma igen Ma a birodalom tál ételt szolgált Viszont három zetni.

Az árkülönböze fizették a tél ins Amint látjuk ez zeledik a szocialis sahoz.

Már ott tart, három tál ételle, a Félős azonban, három tál ételt ex ban, mint ahány e hiányzott. Az eg nem jutott minden

A harmadik bi mi sem jellemzi tál étel, amit Hiti zött a birodalom

Olyan ez az es összes szocialis találmánya. Cini bensőségesen aljas Az antiszemittiz tántól az egy tál szent, ami arra v nyomortól és töme téli rémségektől el

Lehet az egy új egy új rádió szó Hitler-beszéd. Aká venni rajta a Pill talan megmutatja areát. Hitler az nyer életet nyer, amely előbb-utóbb dik birodalom élet

Akkor látni fog munka, az étel és tett megvenni a do az egy tál lenec vendéglőiben hitl szolgáltak.

Bocu új vizek

A román politik kosa uj vizekre ig Bocu Sever hitje Ugy taláta, hog terjesztenek és n